

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Ilari Lager

Lyhytaikaisten kulutusluottojen murros 2000- luvulla

Laskentatoimen ja rahoituksen
yksikkö
Taloustieteen pro gradu -tutkielma
Taloustieteen maisteriohjelma

Vaasa 2023

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen yksikkö**

Tekijä:	Ilari Lager		
Tutkielman nimi:	Lyhytaikaisten kulutusluottojen murros 2000-luvulla		
Tutkinto:	Kauppätieteiden maisteri		
Oppiaine:	Taloustiede		
Työn ohjaaja:	Panu Kalmi		
Valmistumisvuosi:	2023	Sivumäärä:	70

TIIVISTELMÄ :

Lyhytaikaiset kulutusluotot kuten pikaluotot ja amerikkalaiset payday-lainat ovat olleet julkisen keskustelun kohteena jo pitkään ja edellä mainitut lyhytaikaiset lainat ovat olleet 2000-luvulla yksi kiistanalaisimmista segmenteistä Suomen kuluttajarahoituksessa. Kyseisiä lainoja koskevan sääntelyn keskeisenä tavoitteena on ollut suojella kuluttajia, mutta sääntelyn todelliset hyvinvointivaikutukset haastavat sen toimivuutta, vaikka tavoite olisi pohjimmiltaan hyvä. Lyhytaikaisten kulutusluottojen markkinoilla on monenlaisia palveluntarjoajia sekä myös hyvin erilaisia luotonottajia. Kuluttajien lainatarpeet vaihtelevat arkipäiväisistä kulutustuotteista aina vanhojen velkojen maksuun. Haasteita lyhytaikaisten kulutusluottojen sääntelylle luovat niiden ristiriitaiset hyvinvointivaikutukset ja todellinen nettohyöty. Tutkielman tarkoituksena on perehtyä tarkemmin suomalaisten lyhytaikaisten kulutusluottojen sääntelyyn sekä niiden yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

AVAINSANAT: pikavippi, palkkapäivälaina, sääntely, pienlainat, kulutusluotot, pikaluotot, pienlainamarkkinat, lyhytaikaiset kulutusluotot, payday loan

Sisällys

1	Johdanto	6
1.1	Tutkimuksen tausta ja tarkoitus	8
1.2	Tutkimuksen rakenne	8
2	Kulutusluotot	10
2.1	Lyhytaikaiset kulutusluotot	12
2.2	Pienlainamarkkinat Suomessa	13
2.3	Yhdysvaltalaiset payday-lainat	15
2.4	Lyhytaikaisten kulutusluottojen kuluttajat sekä käyttökohteet	17
3	Säätely	19
3.1	EU:n direktiivi kulutusluottosopimuksista	20
3.2	Suomen kuluttajansuojalaki	21
3.3	Lyhytaikaisten lainojen säätely USA:n laissa	22
3.4	Perusteluja lyhytaikaisten lainojen säätelylle	23
3.4.1	Maksuongelmat ja ylivelkaantuminen	25
3.4.2	Eettisyys: evidenssiä palkkapäivälainoihin liittyvistä tutkimuksista	28
3.4.3	Käyttäytymistaloustieteellinen näkökulma	29
4	Tutkimuksia säätelyn vaikutuksesta	31
4.1	Epäsymmetrinen tieto ja saatavuus	35
4.2	Eksogeeniset shokit	36
5	Empiirinen tutkimus säätelyn vaikutuksista kulutusluottomarkkinoihin	39
5.1	Tutkimustapa ja -menetelmä	40
5.2	Tutkimuksen tavoite	42
5.3	Tutkimusaineisto	43
5.4	Tutkimuksen hypoteesit	47
5.5	Tutkimustulokset	48
6	Johtopäätökset	53
7	Loppusanat ja ehdotukset jatkotutkimuksille	59

Lähteet	62
---------	----

Kuviot

Kuvio 1. Kotitalouksien kulutusluottokanta (Suomen Pankki, 2022)	11
Kuvio 2. Maksuhäiriöiset henkilöt eri ikäluokissa 2019-06-30 (Suomen Asiakastieto, 2020)	26
Kuvio 3. Eettinen taso kolmen kategorian CSR-mallissa (Schwartz ja Saiia, 2013)	29
Kuvio 4 Luottojen keskimääräinen lainamäärä, € (Suomen virallinen tilasto, 2015)	32
Kuvio 5 Korkokattoprosentin muutos Suomessa vuosien 2013–2022 välillä.	39
Kuvio 6 Vakuudettomat kulutusluotot ml. Ajoneuvolainat ja pl. Tili- ja korttiluotot ja ikuiset lainat: Takaisinmaksuaika vuosina (Suomen Pankki 2022)	45
Kuvio 7 Pienlainayritysten tunnuslukuja 2008–2012 (Suomen virallinen tilasto 2015)	53
Kuvio 8 Luottokannan muutos, 1 000 € (Suomen Pankki, 2022)	54
Kuvio 9 Pienlainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika, päivä (Suomen virallinen tilasto, 2015)	55
Kuvio 10 Vakuudettomien lainojen ja kulutusluottojen luottopäätösten hyväksymisaste (Sortter, 2022)	56
Kuvio 11 BKT ja regressioanalyysin aikasarjojen prosentuaalisia vuosimuutoksia	57

Taulukot

Taulukko 1 Kulutusluottokantojen kehitys joulukuun 2016–kesäkuun 2022 (Suomen Pankki 2022).....	44
Taulukko 2 Vakuudettomia lainoja tai kulutusluottoja myöntävien pankkien ja rahoituslaitosten luottopäätöksien hyväksymisaste (Sortter, 2022)	46
Taulukko 3 Regressioanalyysi korkokaton vaikutuksesta kulutusluotto- ja pienlainayhtiöiden luottokantaan	49
Taulukko 4 Regressioanalyysi korkokaton vaikutuksesta ulkomaisten digipankkien lainakantaan	50

Taulukko 5 Regressioanalyysi korkokaton vaikutuksista vakuudettomien kulutusluottojen ml. Ajoneuvolainojen ja pl. Tili- ja korttiluottojen ja ikuisten lainojen takaisinmaksuaikaan	51
Taulukko 6 Regressioanalyysi korona-ajan korkokaton vaikutuksista vakuudettomien kulutusluottojen hyväksymisasteeseen	52

Lyhenteet

1 Johdanto

Rahan lainaaminen ulottuu pitkälle ihmiskunnan historiaan. Tyypillinen paikka lainan hakemiselle ovat olleet pankit, mutta mikäli pankit eivät lainaa myöntäneet, haettiin sitä usein sukulaisilta, ystäviltä tai jopa tuntemattomilta. 2000-luvun alussa pienlainamarkkinoilla alkoi tapahtua muutoksia. Digitalisaation myötä internet ja puhelimet antoivat kuluttajille mahdollisuuden tehdä nopeita lainapäätöksiä aikaan tai paikkaan katsomatta. Lainapäätös on ollut mahdollista saada hyvinkin nopeasti ja tästä on saattanut olla hyötyä kuluttajille, mikäli tieto omasta taloudellisesta tilanteesta on ollut riittävän hyvä. Oman taloudellisen tilan arvioiminen ja hintavertailun tekeminen on kuitenkin saattanut olla hankalaa lyhytaikaisia kulutusluottoja myöntävien yritysten epämääräisen kuluttajainformaation takia. Markkinoiden sääntely aloitettiin, mutta toimialan muutoksiin reagoivat myös alalla toimivat yritykset. Markkinakehitys alalla on ollut nopeaa ja tiukemmasta sääntelystä huolimatta alalla toimivat yritykset tuntuvat onnistuvan kiertämään sääntelyä usealla eri tavalla. (Järvelä ja muut, 2019)

Lawrence ja Elliehausen (2008) mukaan yksi kiistanalaisimmista segmenteistä kuluttajarahoituksessa ovat lyhytaikaiset lainat. Julkisessa keskustelussa kriitikot valittavat usein luottotyypin olevan eettisesti kyseenalainen. Kyseenalaisuutta perustellaan lyhytaikaisiin lainoihin liittyvillä korkeilla vuotuisilla koroilla, jotka kohdistuvat usein matalan tulotason kotitalouksiin. Toimiala kuitenkin puolustaa itseään huomauttamalla esimerkiksi kasvavasta kysynnästä. Lisäksi alalla toimivien yritysten mielestä tyypilliset asiakkaat eivät todellisuudessa ole pienituloisia henkilöitä, jotka olisivat heistä riippumattomista olosuhteista huolimatta pakotettuja ottamaan kyseisiä lainoja aina taloudelliseen ahdinkoon joutumiseen asti. Valitettavasti ja huolimatta molempien osapuolten vahvoista mielipiteistä, toimialasta on tehty vain vähän akateemista tutkimusta. Uusien tutkimusten avulla päättäjät voisivat ymmärtää, minkä tyyppiset kuluttajat ottavat pikaluottoja, mihin tarkoitukseen ja mitkä ovat todelliset hyödyt ja kustannukset.

Kaartinen ja Lähteenmaa (2006) toteavat, että Suomessa lyhytaikaisiin luottoihin liittyvästä runsaasta julkisesta keskustelusta huolimatta luotto-ongelmia yhdistetään harvoin köyhyysongelmaan. Yhdysvalloissa suomalaisia lyhytaikaisia luottoja vastaavien payday-lainojen aiheuttamista velkakierteistä on seurannut ongelmia erityisesti alipalkattujen työssäkävien sekä köyhien keskuudessa. Oman talouden sekä luotonoton hallitseminen on keskeistä, sillä seuraukset vaikeuksiin joutumisesta joutuu loppujen lopuksi kantamaan itse. Luoton laiminlyönti johtaa usein suoraan maksuhäiriömerkintään, mutta tämä ei välttämättä ole huono asia, sillä merkintä katkaisee uusien lainojen nostamisen sekä sitä kautta velkojen kasvun (Raijas, 2020). Kasvaneet velkaongelmat saattavat heijastua henkilön elämään myös epäsuorasti, mikäli luotolla on tuettu omaa elämäntapaa esimerkiksi päihteiden käyttöä varten tai oman sosioekonomisen aseman nostamiseksi syrjäytymisen pelon vuoksi (Kaartinen ja Lähteenmaa, 2006).

Oksanen ja muut (2017) toteavat, että kaikesta huolimatta lyhytaikaisille lainoille on syystäkin kysyntää luottomarkkinoilla. Monet kuluttajat saattavat kohdata odottamattomia menoja, eikä varallisuutta välttämättä ole juuri sillä hetkellä saatavilla kattamaan kyseisiä menoja. Vastuullinen luoton ottaminen vaatii oman talouden realistista ymmärrystä, jotta laina voidaan maksaa takaisin ajallaan. Suurin riski takaisinmaksusta on henkilöillä, joiden taloudellinen liikkumavara on pieni ja ymmärrys omasta taloudesta on vajavainen.

Lyhytaikainen luotonanto, kuten mikä tahansa rahoitustuote, sisältää sekä mahdollisuuksia että uhkia. Kyseisen luotonannon yhteiskunnallista hyötyä arvioitaessa on tärkeä huomioida toimialaa usean sidosryhmän näkökulmasta. Suurinta kritiikkiä toimiala on saanut sen eettisyydestä, jota on myös julkisessa keskustelussa nostettu useaan otteeseen esille. Oikealla tavalla käytettynä lyhytaikaiset kulutusluotot tarjoavat erinomaisen tavan hankkia lyhytaikaista rahoitusta nopeasti ja helposti, mutta väärissä käsissä pienikin luoton määrä voi johtaa taloudellisiin ongelmiin tai jopa henkilökohtaiseen konkurssiin.

1.1 Tutkimuksen tausta ja tarkoitus

Tutkimuksen taustana hyödynnetään pääasiassa kulutusluottojen teoriaa Suomen kulutusluottomarkkinoilta, mutta tukena käytetään myös samansukuisia USA:n payday-lainoja. Yhdysvaltojen markkinat on yhdistetty tutkielmaan, sillä payday-lainojen empiirinen historia on huomattavasti pidempi kuin suomalaisilla lyhytaikaisilla kulutusluotoilla. Lisäksi molemmilla markkinoilla vallitsee erilainen lainsäädäntö, johon on tarkoitus perehtyä lyhyesti. Tämä auttaa ymmärtämään sääntelyä kulutusluottomarkkinoilla, luomalla samalla kehykset sääntelyiden syille. Näitä syitä voivat olla esimerkiksi ylivelkaantuminen, eettiset ongelmat sekä käyttäytymistaloustieteelliset syyt.

Tutkimuksen tarkoituksena on esitellä sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista tietoa payday- ja kulutusluottomarkkinoista. Tutkielman empiirinen osuus koostuu Suomen pienlaina- ja kulutusluottomarkkinoiden analysoimisesta, mutta kirjallisuuskatsauksessa USA:n ja Suomen markkinoiden yhdistäminen mahdollistaa laajemman arvioinnin sääntelyn vaikutuksista. Tavoitteena on tutkia korkokaton vaikutuksia kuluttajiin sekä alalla toimiviin yrityksiin.

1.2 Tutkimuksen rakenne

Tutkimus koostuu seitsemästä eri pääotsikosta, joista osa sisältää myös pienempiä alaotsikoita. Johdanto-kappaleen jälkeen käsitellään yleisesti ensin kulutusluottoja, jonka jälkeen siirrytään tarkemmin pienlaina-käsitteeseen ja Suomen sekä Yhdysvaltojen pienlainamarkkinoihin. Kolmannessa kappaleessa otetaan tarkasteluun pienlainojen lainsäädäntö Suomessa sekä tutkitaan Yhdysvalloissa suosittujen payday-lainojen sääntelyä.

Payday-lainojen jälkeen pohditaan lyhytaikaisten kulutusluottojen sääntelyiden syitä maksuongelmien, ylivelkaantumisen ja käyttäytymistaloustieteen näkökulmasta. Neljännessä kappaleessa perehdytään pienlainojen sääntelyn vaikutuksiin liittyviin tutkimuksiin, jonka jälkeen seuraa tutkimuksen empiirinen osuus. Lopulliset tutkimustulokset raportoidaan toiseksi viimeisessä kappaleessa ennen tutkimuksen johtopäätöksiä sekä loppusanoja.

2 Kulutusluotot

Suomen rahoitustilastot ovat jakaneet kotitalousluotot niiden käyttötarkoituksen mukaan. Näitä ovat asuntolainat, kulutusluotot, opintolainat ja muut lainat. Kulutusluoton määritelmä on hankala, mutta Suomessa kulutusluottoihin kuuluu tulevien palveluiden sekä kulutustavaroiden hankkimiseen myönnettyt lainat. Kulutustavaroita ovat esimerkiksi ruoka, vaatteet, vapaa-ajan palvelut ja terveydenhoitopalvelut. (Suomen Pankki, 2013)

Kulutusluotto on käsitteenä laaja ja vaikeasti määriteltävissä tarkasti. Yleensä kulutusluotosta puhuttaessa tarkoitetaan useimmiten kulutushyödykkeisiin sekä palveluihin kohdistuvien hankintojen rahoittamista luoton avulla. Luottojen kustannuksissa on huomattavia eroja ja edullisimman luoton saa useimmiten pankista vakuudellisena luottona. Pankkien lisäksi kulutusluottoja myöntäviä tahoja, kuten rahoitusyhtiöitä ja luottokorttiyhtiöitä, on lukuisia. Tämän lisäksi rahoitusmarkkinoille on jatkuvasti tullut lisää erilaisia kulutusluottomuotoja. Eri kulutusluottomuotoja ovat esimerkiksi pankkien myöntämät kulutusluotot, tililuotot, luottokorttiluotot, osamaksuluotot sekä pikaluotot. Tilastoista riippuen kulutusluottoja saatetaan laskea vaihtelevin keinoin, sillä eri tilastot määrittelevät kulutusluoton käsitteen omalla tavallaan. (Finanssialan keskusliitto, 2010)

Myönnettyjen kulutusluottojen kanta on kasvanut kovaa vauhtia viime vuosina. Uusien toimijoiden sekä toimintamallien määrä on lisääntynyt kulutusluottomarkkinoilla, johtuen asiakaskunnan laajenemiseen. Yhtenä keskeisenä tekijänä esimerkiksi vakuudettomien kulutusluottojen kasvussa voidaan pitää autokaupan hyvää kehitystä. Vaikka vakuudettomien kulutusluottojen kasvu on ollut voimakasta, niin kulutusluotoista kirjatut luottotappiot ovat kokonaisuudessaan kuitenkin pysyneet kohtuullisella tasolla. (Aaltonen ja Koskinen, 2019)

Markkinoilla esiintyy paljon erilaisia liiketoimintamalleja, joiden erot voidaan huomata vakuudettomien kulutusluottojen koroissa sekä luottolaitoksille aiheutuneiden

luottotappioiden määrässä. Vuoden 2018 lopussa kulutusluottokannan osuus kotitalouksissa on arvioitu noin 21,7 mrd. euroon, mikä merkitsee kannan kasvua noin 3,5 miljardilla eurolla kahden viime vuoden aikana (ks. kuvio 1). Samalle ihmiselle on voitu myöntää useampia lainoja, minkä johdosta velkaongelmat lisääntyvät. Samanaikaisesti markkinoiden voimakas mainonta tekee tilanteesta entistä tukalamman kannustamalla kuluttajaa hakemaan kallista lisälainaa. (Aaltonen ja Koskinen, 2019)

Kuvio 1. Kotitalouksien kulutusluottokanta (Suomen Pankki, 2022)

Vuodesta 2011 lähtien erityisesti vakuudettomien kulutusluottojen osuus on kasvanut suuresti vajaasta 200 miljoonasta eurosta lähes 300 miljoonaan euroon 2019 loppuun mennessä. Luottoyhtiöiden väliset korkoerot ovat myös olleet merkittäviä (jopa 5,3 prosenttiyksikköä). Vakuudettomien kulutusluottojen markkinoille on saapunut entistä enemmän luottolaitoksia, jotka tarjoavat korkeakorkoisia kulutusluottoja. Kyseisten luottolaitosten uusien myönnettyjen kulutusluottojen keskiporkko on ollut yli 11% syyskuussa 2019. (Suomen Pankki, 2019)

2.1 Lyhytaikaiset kulutusluotot

Yksi kulutusluoton muodoista on lyhytaikaiset kulutusluotot, joista voidaan käyttää myös useampaa nimitystä kuten pikaluotto, pienlaina, pikavippi ja pikalaina. Lyhytaikainen kulutusluotto eroaa muista kulutusluotoista siten, että ne ovat useimmiten summaltaan pieniä tai pienehköjä ja laina-ajan pituus vaihtelee muutamasta viikosta kolmeen kuukauteen. Kyseisiä luottoja on saatavilla yleensä matkapuhelimen välityksellä tai internetin kautta, eikä lainanottajalta yleensä edellytetä minkäänlaisia vakuuksia. Lainasumman suuruus on tavallisimmin noin 100–200 euroa. Lyhytaikaisilla kulutusluotoilla ei yleensä ole nimelliskorkoa ja luotto maksetaan takaisin useimmiten yhdessä erässä. Luottojen korkeat kustannukset suhteessa lainamäärään syntyvät muista ylimääräisistä kuluista kuten toimitus-, käsittely-, ja palvelumaksuista. (Finanssialan keskusliitto, 2010)

Lyhytaikaiset kuluttajaluotot eroavat monista muista kulutusluotoista myös siten, että useimmiten lainanottajan ei tarvitse antaa vakuutta lainalle ja lainan myöntäjänä toimii pankkien sijasta kuluttajaluottoihin erikoistuneet toimijat (Koskinen ja Tuomikoski, 2017). Lyhytaikaisten kuluttajaluottojen ottaminen on tehty asiakkaalle todella helpoksi, sillä luotot eivät vaadi pitkäaikaista asiakassuhdetta lainaajan ja lainanantajan välillä. Asiakas saa usein rahat hyvin lyhyessä ajassa tililleen, sillä luottohakemuksen käsittely tapahtuu nopeasti. (Takalo, 2017)

Kansainvälisillä markkinoilla kuluttajille tarjolla olevat kalliit lyhytaikaiset luotot eivät ole uusi ilmiö. Esimerkiksi Yhdysvalloissa pankit sekä luottokorttiyhtiöt ovat kehittäneet tavanomaisen rahoituksen lisäksi vaihtoehtoisen rahoituksen markkinat, jonka kohderyhmänä ovat pääasiassa pienituloiset ja luottokelpoisuuden menettäneet henkilöt. Vaihtoehtoisen rahoituksen markkinoiden yhtenä osana ovat lyhytaikaiset luotot. Lyhytaikaisia luottoja tarjoavat yritykset myöntävät vähävaraisille pienikokoisia luottoja suurilla kustannuksilla. Tavanomaisesti seuraavana palkkapäivänä velallinen joko maksaa luoton takaisin tai uusii sen vastaavana lyhytaikaisena

lainana. Vaihtoehtoisen rahoituksen suosio perustuu pitkälti siihen yllättävään tietoon, että yli 40 prosentilla amerikkalaisista menot ovat suuremmat kuin tulot. (Karger, 2005)

2.2 Pienlainamarkkinat Suomessa

Suomen pienlainamarkkinoiden voidaan ajatella syntyneen jo 1970–80-luvulla, jolloin vekseleiden käyttö on ollut runsasta. Pirinen ja Honkanen (2012) toteavat vekseleiden olevan luottoasiakirjan ja maksuvälineen yhdistelmä, jota voidaan käyttää yksityishenkilöiden välisessä luotonannossa tai tavarakaupassa. Vekseli syntyy, kun velkoja asettaa vekselin ja velallinen hyväksyy kyseisen velka-asiakirjan. Luotonantajana toimii pankki, joka ostaa eli diskonttaa vekselin. Vekselin käyttö on nykyisin vähentynyt, mutta sen suosio perustui aikanaan pitkälti vekselin haltijan hyvin suojattuun asemaan. Maksamatta jääneestä vekselistä seurasi protesti, joka on ollut velallisen näkökannalta haitallinen, julkinen toimenpide.

Vekseleiden tapana oli rahoittaa autoja, televisioita ja muita taloudelle tarpeellisia kulutushyödykkeitä. Vekseleitä solmittiin useimmiten kolmeksi kuukaudeksi, mutta muutaman viikon vekselit olivat myös mahdollisia. Nykypäivän lyhytaikaisen kulutusluoton kustannukset vastasivat suurin piirtein entisaikojen vekselin kustannuksia, sillä korkoprosentti oli 20–30 prosentin tasoa. 2000-luvun alkupuolella vekselit kuitenkin katosivat ja tilalle nousivat pikavipit. (Tyhtilä, 2016)

Nykypäivän lyhytaikaiset kulutusluotot saapuivat Suomen markkinoille vuonna 2005. Silloin yrityksiä oli alalla parikymmentä, kun vuoden 2008 lopussa niitä oli jo 53. Ensimmäisinä vuosina niin sanottuja pikaluottoja haettiin Suomessa erityisesti matkapuhelimen välityksellä. Asiakkaan ja yrityksen välillä solmittiin etäsopimuksia, sillä osapuolet eivät olleet yhtä aikaa läsnä. Asiakas kirjoitti tekstiviestiin tarvittavat perustiedot lainan hakua varten: lainasumma, laina-aika, etu- ja sukunimi, lähiosoite, postinumero, postitoimipaikka, henkilötunnus ja pankin tilinumero. Yrityksestä riippuen tekstiviestin hinta asiakkaalle oli 1,20–5,00 euroa. Lainahakemuksen käsittelyn jälkeen

asiakas sai lainapäätöksen tekstiviestillä. Hyväksytyn lainahakemuksen saajaa kehoitettiin tutustumaan lainaavan yrityksen lainaehtoihin nettisivuilla ja asiakkaan tuli hyväksyä lainaehdot tietyn ajan kuluessa ennen luottihakemuksen raukeamista. Mikäli asiakas päätyi luoton ottamiseen, täytyi hänen vahvistaa se tekstiviestillä, minkä jälkeen rahat siirrettiin asiakkaan ilmoittamalle pankkitilille. (Valkama ja Muttilainen, 2008)

Tarkempi tilastointi pienlainayritysten myöntämien lyhytaikaisten kulutusluottojen osalta on aloitettu Suomessa 2008 vuoden alusta. Vuonna 2008 pikalainoja myönnettiin yli miljoona kappaletta arvoltaan lähes 188 miljoonaa euroa. Kyseisen vuoden viimeisellä neljänneksellä pikavipin suuruus oli keskimäärin noin 204 euroa ja takaisinmaksupäivän keskiarvo oli 28 päivää. Tilastoituja yrityksiä pikaluottoalalla oli 50 kappaletta. (Tilastokeskus, 2009)

Tilastointi pienlainayritysten tunnusluvuista jatkui tilastokeskuksen toimesta vuoden 2015 loppuun asti. Tuolloin vuoden viimeisellä neljänneksellä tilastoissa oli mukana 46 pienlainayritystä, jotka myönsivät vuosineljänneksen aikana pikaluottoja kotitalouksille 118 137 kappaletta arvoltaan lähes 64 miljoonaa euroa. Pienlainan keskimääräinen arvo oli 541 euroa ja takaisinmaksun keskiarvo oli lähes 165 päivää. Kokonaisuudessaan pienlainoja myönnettiin vuoden 2015 aikana hieman yli 470 000 kappaletta ja uusien luottojen keskimääräinen lainamäärä oli noin 500 euroa. Vuonna 2013 voimaan tullut korkokatto aiheutti pienlainayrityksen vähentymisen markkinoilla ja osa yrityksistä muutti liiketoimintamallia joustoluottojen suuntaan. (Tilastokeskus, 2016)

Pienlainamarkkinoiden tilastot ja tiedot ovat varsinkin Suomen markkinoilla puutteellisia. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on pyrkinyt pitämään jonkinlaista rekisteriä pikavippialoilla toimivien yritysten toiminnasta. Rekisteri sisältää alan toimijat ja niiden liikevaihdon sekä -voiton, mutta tarkempaa tietoa esimerkiksi asiakkaiden määrästä ei ole. (Aaltonen ja Koskinen, 2019)

Järvelä ja muut (2019) ovat hyödyntäneet takuusäätiön takausasiakkaiden tietoja saadakseen käsitystä pikaluottomarkkinoiden tilanteesta vuosien 2013 ja 2018 välillä. Suuri muutos tapahtui vuonna 2016, jolloin pikalainan keskimääräinen lainasumma kasvoi yli kaksinkertaiseksi ja maksimimäärä saattoi olla peräti 80 000 euroa. Pikavippien euromääräisestä kasvusta huolimatta pikaluottojen lukumäärät asiakasta kohti ovat laskeneet.

2.3 Yhdysvaltalaiset payday-lainat

Stegman (2007) toteaa, että Yhdysvalloissa lyhytaikaista lainaa kutsutaan usein nimellä *payday-loan*, joka voidaan suomentaa palkkapäivälainaksi. Palkkapäivälaina on lyhytaikainen laina, jonka kesto on usein seitsemästä päivästä kolmeen kymmeneen päivään. Summa on usein melko pieni ja 80 % lainoista jääkin useimmiten alle 300 dollarin. Palkkapäivälainan kustannukset liikkuvat tyypillisesti 15 ja 30 dollarin välissä jokaista sataa dollaria kohden.

Tyypillinen esimerkki palkkapäivälainasta on, että lainanottaja kirjaa myöhemmälle päivälle kirjatun sekin 300 dollarista, mutta saa käteen vain 245 dollaria, koska lainanantaja perii koron etukäteen. Lainan myöntäjä pitää sekkiä itsellään seuraavaan palkkapäivään asti, jolloin hän saa summan omalle tililleen palauttaessaan sekin. Yhdysvaltojen kuluttajansuojaviraston (2022) mukaan monet osavaltioista ovat asettaneet dollarimääräisen rajan palkkapäivälainoihin, joka on useimmiten noin 500 dollaria tai vähemmän.

Lainanottaja voi tarvittaessa uusia lainan kahdella eri tavalla. Käytetty menetelmä riippuu lainanantajan toimintatavoista ja säännöksistä, jotka ovat voimassa lainanantajan toimialueella. Ensimmäisessä vaihtoehdossa lainan uusiminen tapahtuu siten, että lainaa uusittaessa lainanottaja maksaa lainanantajalle erääntyneen rahoitusmaksun ja lainanantaja sitoutuu pitämään sekin vielä tietyn ajan. Esimerkkinä lainanottaja saa alun perin 200 dollarin käteisennakon ja antaa 235 dollarin sekin, jonka

lainanantaja suostuu pitämään kaksi viikkoa. Kahden viikon jälkeen lainanantaja voi antaa mahdollisuuden lainanottajalle maksaa toiset 35 dollaria kuluina ja korkoina lainanantajalle, jotta hän pitäisi sekkiä vielä seuraavat kaksi viikkoa. Toinen tapa pidentää lainaa on maksaa lainan uusimispäivänä vanha laina uudella käteisennakolla, joka kattaa seuraavan kahden viikon korot ja kulut. (Caskey, 2001)

Moderni versio palkkapäivälainoista on syntynyt USA:ssa 1990-luvun alkupuolella (Scott, 2001). Mann ja Hawkins (2007) mukaan palkkapäivälainoja myöntäviä liikkeitä on ollut vain noin 200. Vuosina 2000–2004 on kuitenkin tapahtunut suuri muutos, sillä vuonna 2000 liikkeitä on ollut noin 10 000 ja vuonna 2004 määrä on ollut peräti 22 000. Tarkkaa dataa viime vuosilta on vaikea saada, mutta vuonna 2019 palkkapäivälainaaajia on alalla ollut arviolta noin 23 000 (Leonhardt, 2019). Palkkapäivälainojen toimiala on Yhdysvalloissa suuri, mutta pankeilla ja perinteisillä rahoitusyhtiöillä ei kuitenkaan ole suurta roolia näillä kulutusmarkkinoilla vaan alaa hallitsevat pienemmät lainaajat sekä suuret kansalliset toimijat (Mann ja Hawkins, 2007).

Akateemisessa kirjallisuudessa esiintyy myös termi nimeltä *predatory lending* eli suomennettuna ”saalistava lainaaminen”. Lainatapa viittaa hyvinvointia vähentävään luotonantoon. Kotitalouksien taloustilanne saattaa heikentyä kalliin lainan myötä ja tämän lisäksi lainanantajat voivat houkuttaa kotitalouksia lainaamaan enemmän kuin olisi tarpeellista arvioimalla kotitalouden tulevaisuuden tuloja liian optimistisesti. Lainan liiallinen määrä laskee kotitalouksien taloudellista kuntoa sekä hyvinvointia. Maksukyvyttömyyden riskin lisääntyessä myös kulutuksen määrä laskee liian suuresta velkataakasta johtuen. (Morgan, 2007)

Yhdysvaltalaiset palkkapäivälainat ovat hyvin lähellä saalistavaa lainausta, mutta erojakin löytyy. Mikäli osavaltiossa palkkapäivälainojen sääntely on vähäistä, voisi olettaa lainojen laiminlyöntien määrän olevan korkeampi. Käytännössä näin ei kuitenkaan ole. Palkkapäivälainat saattavat lisätä kotitalouksien hyvinvointia, vaikka

korot olisivatkin korkeita, eikä niitä voida tästä syystä suoraan yhdistää saalistavaan lainaamiseen. (Morgan, 2007)

2.4 Lyhytaikaisten kulutusluottojen kuluttajat sekä käyttökohteet

Yhdysvaltojen palkkapäivälainoihin liittyvässä tutkimuksessa Caskey (2001) on tutkinut toimialan toimintaa sekä kuluttajia. Tuloksista ilmenee, että suurin osa palkkapäivälainojen asiakkaista kuuluu kohtalaisen talouden omaaviin henkilöihin. Monet heistä ovat todennäköisesti saavuttaneet luottolimitin katon päälainanantajan kanssa tai esimerkiksi luottohistoriassa olevat maksuhäiriömerkinnät ovat saattaneet sulkea yleisluotot pois. Tämän tyyppiset asiakkaat ovat useimmiten henkilöitä, jotka ovat loukussa jatkuvassa ja kalliissa velkakierteessä uskoen palkkapäivälainojen olevan paras vaihtoehto lyhyellä aikavälillä.

Osuuspankki (2019) on tutkinut suomalaisten suhtautumista oman talouden hallintaan yhteistyössä Marttaliiton ja Takuusäätiön kanssa. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat 16–74-vuotiaat ja siihen osallistui yhteensä 2008 vastaajaa. Takuusäätiön (2019) mukaan noin neljäsosa 25–44-vuotiaista kertoo asioivansa lyhytaikaisia luottoja myöntävien rahoitusyriyten kanssa. Edellä mainittujen luottojen käyttökohteet ovat useimmiten ruoka- ja päivittäisostokset, asumiskulut ja velkojen takaisinmaksu. Pikaluottojen suuresta määrästä huolimatta asiakkaista n. 92 prosenttia suhtautuu pikaluottoihin negatiiviseen sävyyn. Havainnoista päätellen pikaluottoja käytetään useimmiten, kun kotitalous tai henkilö on joutunut taloudellisesti heikkoon tilanteeseen, minkä myös Kaartinen ja Lähteenmaa (2006) havaitsivat tutkimuksessaan.

Kaartinen ja Lähteenmaa (2006) ovat lyhytaikaisten kulutusluottojen käyttökohteissa huomioineet pitkälti samanlaisia asioita kuin Takuusäätiö (2019) kuten vuokra, ruoka ja velkojen takaisinmaksu. Tämän lisäksi Kaartinen ja Lähteenmaa (2006) ovat nostaneet esille tulotason relevantin yhteyden luottokäyttäytymiseen. Tulotaso vaikuttaa erityisesti siihen, hyödynnetäänkö lyhytaikaista luottoa ollenkaan vai käytetäänkö muita

kulutusluoton muotoja. Korkeammissa tuloluokissa hankinnat keskittyvät usein isompiin ostoksiin kuten autoihin, kodin elektroniikkaan tai matkailuun, jolloin hyödynnetään yleensä muita kulutusluoton muotoja lyhytaikaisen kulutusluoton sijaan. Alhaisella tulotasolla olevat henkilöt taas hyödyntävät enemmän pikavippejä keskittyen nimenomaan päivittäisessä elämisessä tarvittaviin asioihin. Nautintoaineet ovat kuitenkin poikkeus, sillä kaikissa tuloryhmissä lyhytaikaiset kulutusluotot ovat suosituin lainarahan muoto nautintoaineita kuten alkoholia ja tupakkaa hankittaessa.

Luottotarjontaa löytyy hyvin monipuolisesti ja erilaisia vaihtoehtoja lyhytaikaisille kulutusluotoille sekä muille kulutusluototyypeille on useita. Kohderyhmän voi huomata lyhytaikaisten kulutusluottojen voimakkaasta markkinoinnista sekä saatavuuden helppouden painottamisesta. Monesti luotonantotilanteessa lyhytaikaista luottoa hakevan henkilön kokonaistilanteesta ei välttämättä saada riittävää kuvaa, mitä myös luottoa hakeva henkilö voi hyödyntää lainan saamiseksi. Luoton hakeminen voi johtua esimerkiksi elämäntapavelkaantumisesta, jolloin luottoa käytetään päivittäiseen kuluttamiseen. Kokonaiskuva velkaantumisesta saattaa hämärtyä ja ymmärrys velkakierteestä nousee useimmiten esiin vasta kun on liian myöhäistä. Eläminen yli maksukyvyn on tyyppillistä, mikäli oman talouden rajoja ei tunne. Kulutus perustuu useimmiten luottojen sekä korttien varaan, jolloin tulojen ja menojen hallitseminen on hankalaa. (Rantala ja Tarkkala, 2010)

3 Sääntely

Euroopan Unionin perussopimukset sisältävät erinäisiä oikeudellisia säädöksiä, joista osa on sitovia ja osa ei. Direktiivit ovat yksi osa oikeudellisia säädöksiä. Niiden tarkoituksena on määritellä tavoitteet, joihin kaikkien EU-maiden tulisi päästä. Direktiivien tarkoituksena on näyttää suuntaa, joten jäsenvaltiot saavat itse päättää laeista, joiden avulla direktiivin tavoitteeseen päästään. (EU, 2019)

EU:n direktiivin tarkoituksena on siis lähinnä antaa Suomen eduskunnalle toimintaohjeita lainsäädännön toteuttamisen ja kehittämisen avuksi. Direktiivien kautta Suomen valtio säätää omat lait tavalla, joka toteuttaa sen mielestä parhaiten EU:n laatimien direktiivien sisältöä.

Suomessa lakeja säädetään eduskunnan täysistunnossa. Vanhan lain muuttaminen tai uuden lain säätäminen tapahtuu hallituksen esityksestä, kansanedustajan aloitteesta tai kansalaisaloitteesta, mikäli lakialoite on saanut taakseen vähintään 50 000 kansalaisen kannatuksen. Suuri osa laeista kuitenkin syntyy hallituksen esityksistä. Lakialoitteen käsittely kestää useimmiten 2–4 kuukautta, mutta suuret lakihankkeet voivat viedä vuosia. Uuden lakiesityksen käsitteleminen alkaa täysistunnon lähetekeskustelussa, jonka jälkeen se siirtyy valitun valiokunnan käsittelyyn. Tämän jälkeen lakiehdotuksen ensimmäisessä käsittelyssä käsitellään lakiehdotuksen sisältö ja toisessa käsittelyssä päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Mikäli laki hyväksytään, etenee se eduskunnan puhemiehen, pääsihteerin ja presidentin allekirjoitettavaksi, minkä jälkeen laki julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa. (Eduskunta, 2020)

USA:ssa lain syntyminen alkaa idealla ja sitä kautta lain esittämällä. Kaikkien liittovaltion lakien tulee olla linjassa perustuslain kanssa. Uusi lakiehdotus esitetään ensimmäisenä joko kongressille, senaattorille tai edustajalle. Tämän jälkeen laki etenee komitealle, joka arvioi lakia. Mikäli komitea hyväksyy lain, se etenee kongressin väiteltäväksi ja äänestettäväksi. Lain läpäistyä

kongressin se etenee presidentin allekirjoitettavaksi, mikä on viimeinen hetki lain hylkäämiselle. Liittovaltion lakien lisäksi jokaisella osavalttiolla on oma lainsäädäntö, joka perustuu liittovaltio- ja perustuslakiin. (USA:n hallinto, 2019)

3.1 EU:n direktiivi kulutusluottosopimuksista

EU:n direktiiveissä pikaluottoihin liittyviä asioita säännellään kulutusluottosopimus osiossa. Direktiivin (Direktiivi kulutusluottosopimuksista ja neuvoston 87/201/ETY kumoamisesta [direktiivi], 2008/48/EY) tarkoituksena on parantaa sopimusehtojen avoimuutta ja kuluttajansuojaa. Direktiiviä sovelletaan kaikkiin muihin luottosopimukseen lukuun ottamatta niitä, joiden vakuutena on kiinnitys kiinteään omaisuuteen, luoton tarkoituksena on hankkia maa-alue tai omaisuutta, tai joissa luoton kokonaismäärä on alle 200 euroa tai yli 75 000 euroa. Kulutusluottosopimukseen sisältyvien luottojen mainonnassa tulee ilmoittaa luoton kustannuksiin liittyviä seikkoja kuten korko, muut kustannukset, luoton määrä ja todellinen vuosikorko.

Ennen kuin sopimus luotosta luotonantajan ja luoton ottajan välillä tehdään, luotonantajan on annettava olennaiset tiedot luottosopimuksesta kuten: luoton kesto, kokonaismäärä, lainakorko, todellinen vuosikorko, maksuihin liittyvät järjestelyt, sopimukseen liittyvät maksut ja viivästyskorko. Nämä edellä mainitut asiat tulee antaa ymmärrettävässä muodossa ja tietojen täytyy vastata sisällöltään sekä muodoltaan luottosopimuksessa annettuja tietoja. Luotonantajien on annettava riittävät selvitykset luottosopimuksesta ja arvioitava jokaisen asiakkaan luottokelpoisuus ennen sopimusta. Kuluttajilla taas on oltava oikeus peruuttaa luottosopimus ilman perusteluja 14 kalenteripäivää sopimuksen tekemisen ajankohdasta ja oikeus koska tahansa luoton ennenaikaiseen takaisinmaksuun. (EU:n direktiivi 2008/48/EY)

3.2 Suomen kuluttajansuojalaki

Suomen laissa kulutusluottoja säädetään kuluttajansuojalain 7. luvussa. Laki sisältää kulutusluottosopimukseen ja niiden markkinointiin liittyvät säännökset. Kulutusluottolainsäädännön tarkoituksena on välttää epäsymmetrisen tiedon jakamista markkinoinnissa sekä varmistaa riittävän informaation kuten todellisen vuosikoron ilmoittaminen. Vuoden 2010 alussa pikaluottoja koskevaan kuluttajansuojalain 7. luvun sääntelyyn tehtiin muutoksia, jotta ongelmat pikaluottojen tarjonnassa vähenisivät. Muutoksiin kuuluivat esimerkiksi todellisen vuosikoron ilmoittaminen, velvollisuus henkilöllisyyden huolellisesta todentamisesta luotonantajalle, viivästyskoron korkeamman koron perimisen rajoittaminen sekä harkitsematonta luotonannon rajoittaminen öisin. Harkitsematonta luotonantoa rajoitettiin öisin siten, että kello 23:n ja 7:n välillä myönnettyistä kulutusluotosta saatavat varat tulevat käyttöön kuluttajalle vasta kello seitsemän jälkeen. (Finanssialan keskusliitto, 2010)

Vuonna 2013 säädettiin uusi lakimuutos kuluttajansuojalain 7. lukuun. Lakimuutoksen (Laki kuluttajansuojalain 7. luvun muuttamisesta [Kuluttajansuojalaki], 207/2013) jälkeen kaikkien alle 2000 euron pikavippien todellinen vuosikorko sai olla korkeintaan 50 % sisältäen viitekoron. Lisäksi todelliseen vuosikorkoon täytyy laskea kaikki pikaluottoon sisältyvät lainakulut, joihin sisältyy avausmaksu, nostopalkkio ja vuosimaksu. Lakimuutos sisälsi myös velvollisuuden arvioida kuluttajan luottokelpoisuutta entistä paremmin tulojen ja taloudellisten olosuhteiden avulla.

Ongelmana laissa oli kuitenkin se, että korkokatto asetettiin vain alle 2000 euron lainoille, mutta yli 2000 euron lainoista ei ole mainittu mitään. Korkokatto ei siis vaikuttanut millään tavalla yli 2000 euron lainoihin, jolloin pikavippejä myöntäneet yritykset alkoivat myöntää vakuudettomia kulutusluottoja, sillä lainojen koko oli nyt suurempi. Hieman yli kuusi vuotta myöhemmin syyskuussa 2019 uusi laki (Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta [Kuluttajansuojalaki], 596/2019) astui voimaan, jonka tarkoituksena oli rajoittaa pikaluottomarkkinoiden toimintaa entisestään. Korkokatto

laskettiin 20 prosenttiin, vuosittaisten luottokustannuksien suuruus saisi olla enintään 150 euroa ja maksuajan pidentämisestä aiheutuvia kuluja saa periä maksimissaan 5 euroa kerralta, mutta enintään 20 euroa vuodessa. Lisäksi muita luottokustannuksia rajoitettiin 5 euroon ehdolla, että luoton kesto on minimissään 30 päivää ja jos aikaisemmin mainittu luottokustannusten vuosiraja 150 euroa ei ylity.

Vuonna 2020 koronaviruksen kasvettua maailmanlaajuisesti pandemiaksi Suomen hallitus koki tarpeelliseksi rajoittaa pikavippien korkokattoa 20 prosentista 10 prosenttiin. Oikeusministeriön (2020) mukaan tarkoituksena on helpottaa kuluttajien taloudellista taakkaa varmistamalla edullinen lainatarjonta sitä tarvitseville. Lain voimassaolon oli määrä päättyä 31.12.2020, mutta tilapäistä korkokattoa päädyttiin jatkamaan vielä 30.9.2021 asti, jonka jälkeen korkokatto palautettiin 20 %:iin (Finlex, 2020).

3.3 Lyhytaikaisten lainojen sääntely USA:n laissa

Lyhytaikaisia lainoja säännellään USA:ssa osavaltioiden lainsäädännössä. Monissa osavaltioissa lainoja on rajoitettu 24–48 prosentin vuotuisen korkoon ja lainanottajilta on usein vaadittu tarkkoja takaisinmaksun aikatauluja. Kuluttajien suojaamiseksi myös rikoslakiin on lisätty kohtia, jotka koskevat lyhytaikaisia lainoja. Tavallisimpia osavaltioiden toimia velkaloukun välttämiseksi ovat olleet koko tuotteen kieltäminen, vuosittaisten lainanottokertojen rajoittaminen ja korkorajan tai koronkiskonnan rajan asettaminen markkinoilla toimiville yrityksille. (Consumer Federation of America, 2019)

Kaikissa osavaltioissa ei kuitenkaan säännellä palkkapäivälainoja. Palkkapäivänä maksettavia kolminumeroisia korkoja sisältäviä lainoja voidaan myöntää osavaltioissa, joiden lainsäädäntö ei sääntele pienlainoja lainkaan tai erottele erityisesti palkkapäivälainoja perinteisten pienlainojen lainsäädännöstä. Vastakohtana erityisen korkeille palkkapäivälainan koroille ovat piirikunnat kuten Columbian piirikunta ja kuusitoista muuta, jotka ovat kieltäneet erittäin korkeat kustannukset omaavien

palkkapäivälainojen myöntämisen kokonaan. Muutamissa osavaltioissa hyödynnetään useita lakisovelluksia, mikä rajoittaa kolminumeroisia korkoja, mutta antaa samalla mahdollisuuden suurten luottotappioiden välttämiseksi. Esimerkiksi Maine rajoittaa koron 30 %:iin, mutta sallii kuitenkin porrastetut maksut, jolloin vuotuinen korko saattaa nousta jopa yli 250 %:iin. Muissa osavaltioissa on hyödynnetty esimerkiksi korkokattoa tai edullisempaa korkoa myöhemmille lainoille. (Consumer Federation of America, 2019)

Viidestäkymmenestä osavaltiosta kolmekymmentäkaksi hyväksyi palkkapäivälainojen sallimista koskevan lainsäädännön poistamalla esimerkiksi pienten lainojen korkokaton, jotka eivät onnistuneet korjaamaan toimialan lyhytaikaisten lainojen myöntämiseen käyttämiä porsaanreikiä. Muutamat osavaltiot ovat kuitenkin tehneet lakimuutoksia rajoittaakseen velkaloukkujen riskiä. Esimerkiksi Washington rajoittaa lainanottoa kahdeksaan palkkapäivälainaan vuodessa. Virginia taas edellyttää, että lainat maksetaan kahdessa maksusykliässä. Sääntelystä huolimatta lainanantajat kiertävät suojauksia Virginiassa järjestämällä lainoja sääntelemättömiksi avoimiksi luottolimiiteiksi. (Consumer Federation of America, 2019)

3.4 Perusteluja lyhytaikaisten lainojen sääntelylle

Yleisimmän huolenaiheen lyhytaikaisten lainojen markkinoiden sääntelyn tarpeelle herättää velkakierteen riski. Velkakierre voi syntyä kuluttajalle, jolla on taloudellisia rajoitteita mutta samalla tarvetta lyhytaikaiselle lainalle. Myöhemmin lainan takaisinmaksun koittaessa kuluttaja saattaa tarvita uutta ja ylimääräistä lainaa maksaakseen vanhan lainan takaisin. Tämän seurauksena syntyy helposti pitkäaikainen ja ehkä jopa loputon velkakierre, josta on vaikea päästä pois ilman oikeanlaista apua. (Andersson ja Jackson, 2018)

Serpell (2015) nostaa tutkimuksessaan esille lain merkityksen ja sen vaikutuksen palkkapäivälainoihin. Tutkijan mukaan lyhytaikaisia lainoja tulisi kontrolloida lain avulla.

Lakimuutosehdotusten lisäksi olennaisena huomiona tutkimuksessa nostetaan velkaongelmien aiheuttamien sosiaalisten ongelmien ratkaiseminen. Sosiaalisia ongelmia on haastavaa ratkaista täysin oikeussäädännöllä, joten myös ei-juridisia mekanismeja tarvitaan tueksi. Kuluttajien taloudellisen lukutaidon parantamista voidaan pitää aivan keskeisenä keinona velkaongelmien ehkäisemiseksi. Taloudellisen lukutaidon ohjelmat voisivat parantaa kuluttajien taitoa oman talouden hallinnassa samalla lisäten tietoisuutta kuluttajien keskuudessa, ja sitä kautta vähentää riskiä lyhytaikaisiin velkoihin turvautumiseen.

Takalo (2017) toteaa, että rahoitusmarkkinat eivät ole täydelliset, vaan päinvastoin sisältävät paljon epätäydellisyyksiä. Epätäydellisyyksiin syynä on useasti epäsymmetrinen informaatio lainanantajan ja -ottajan välillä. Markkinoiden epätäydellisyys saattaa johtaa kuluttajia ottamaan enemmän lainaa ja sitä kautta myös lainanantajia myöntämään suurempia lainoja (De Meza, 2002). Epätäydellisyydet saattavat aiheuttaa merkittävää haittaa kansantaloudelle ja lisätä kotitalouksien ylivelkaantumista, josta hyvänä esimerkkinä Yhdysvaltain vuonna 2008 tapahtunut finanssikriisi (Takalo, 2017).

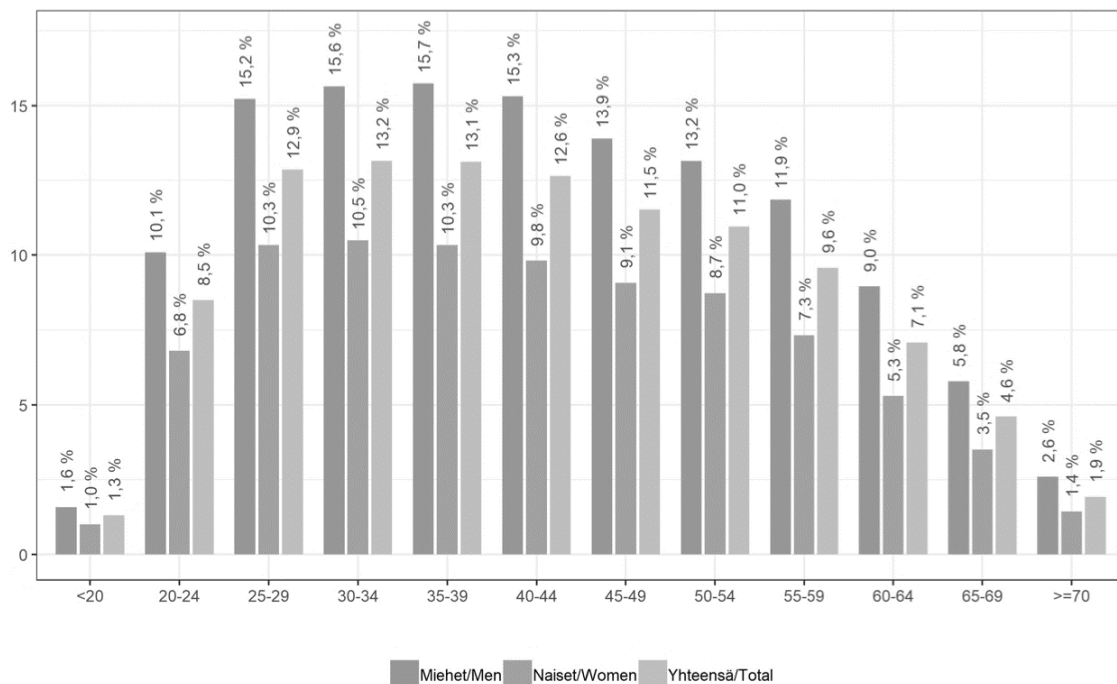
Oikeusministeriö (2016) perustelee pikalainoihin liittyvää lainsäädäntöä olennaisena keinona suojella kuluttajia. Lainsäädännön tarkoituksena on suojata kuluttajia sekä kotitalouksia maksuongelmilta sekä ylivelkaantumiselta. Ministeriön huoli kuluttajien velkaantumisesta voidaan yhdistää Osuuspankin (2019) tutkimukseen, jonka tuloksista voidaan huomata, että 41 % vastanneista ei ole varautunut yllättäviä menoja varten. Myös Cherednychenko ja Meinderstma (2018) ovat havainneet Euroopan unionissa korkeakorkoisiiin luottoihin kuuluvien finanssituotteiden ongelmien ja sääntelyn tarpeen kasvun kulutusluottomarkkinoilla.

3.4.1 Maksuongelmat ja ylivelkaantuminen

Lainaa haettaessa lainanhakija ja lainanottaja sopivat takaisinmaksuajan eräpäivän. Mikäli lainaa ei makseta ajallaan takaisin, syntyy sopimusrikkomus (Valkama ja Muttilainen, 2008). Perintälain (Laki saatavien perinnästä [Perintälaki], 1999/513) mukaan lainan myöntäjällä on oikeus periä muistutus- ja perimiskuluja sekä viivästyskorkoa. Perintä täytyy kuitenkin suorittaa hyvän tavan mukaisesti ja velallisen kannalta sopimaton menettely perinnässä on kiellettyä.

Velkaa voidaan alkaa periä oikeusteitse, mikäli asiakas ei ole noudattanut velan maksua perintätoimiston maksuvaatimusten mukaan. Käräjäoikeudessa velka on mahdollista periä ulosoton kautta, jolloin velkojan täytyy maksaa myös velkojan oikeudenkäyntikulut. Käräjäoikeuden tuomiosta velallinen saa maksuhäiriömerkinnän luottorekisteriin. (Valkama ja Muttilainen, 2008)

Rantala (2012) esittää tutkimuksessaan katsauksen pienlainamarkkinoiden maksuongelmiin kvantitatiivisen tiedon avulla, mutta päätarkoituksena on kuitenkin avata käsitystä pikavippikierteen mekaniikasta ja logiikasta. Vippikierteellä viitataan tilanteeseen, jolloin uusia pikavippejä maksetaan vanhojen avulla pois tai jossa vippejä otetaan eri paikoista samanaikaisesti lyhyellä aikavälillä aiheuttaen lainojen kasaantumisen. Tutkimuksesta huomataan, että pikavippien aiheuttama velkakierre koskettaa etupäässä nuoria aikuisia, jotka käyttävät tavallisten lainojen lisäksi pikavippejä pääasiallisena lainamuotona. Tutkimustuloksia voidaan kuitenkin verrata Suomen Asiakastiedon (2020) maksuhäiriötilastoon, josta käy ilmi, että maksuhäiriöt nuorilla aikuisilla ovat laskeneet ja vanhemmissa ikäryhmissä kasvaneet (ks. kuvio 2). Rantala (2012) toteaa nuorten aikuisten lisäksi toiseksi pääryhmäksi ihmiset, jotka ottavat pikavippejä muiden lainojen ohella. Maksusuunnitelman noudattaminen on näille henkilöille monesti hankalaa, sillä erääntyviä lainoja voi olla samaan aikaan useita ja maksuongelmilta on tässä vaiheessa lähes mahdotonta välttyä. Vaikeudet aiheuttavat ongelmia mielenterveydelle ja pikavippikierteeseen joutumista halutaan salata läheisiltä häpeän ja ahdistuksen vuoksi.

Kuvio 2. Maksuhäiriöiset henkilöt eri ikäluokissa 2019-06-30 (Suomen Asiakastieto, 2020)

Ylivelkaantumisen- käsite ei ole vakiintunut eikä sille ole tarkkaa määritelmää, mutta ylivelkaantumisen merkkejä on useita. Muttilainen (2002) kirjoittaa, että ylivelkaantuminen käsitteenä viittaa yleisesti velka- ja maksuongelmiin, mutta suppeammin miellettyä käsite viittaa subjektiiviseen ylivelkaantumiseen eli henkilön omaan käsitykseen velkaongelmasta. Rantala ja Tarkkala (2010) kokevat ylivelkaantumisen oireiden kehittymisen ulkopuolisen näkökulmasta katsottuna, mikäli velallinen maksaa vanhaa velkaa uudella velalla ja kokee silti vielä pärjäävänsä.

Järvelä ja muut (2019) jakavat raportissaan lyhytaikaisten luottojen lainaajat neljään ryhmään parhaimmasta tilanteesta huonoimpaan: luottoa ottaneet ilman ongelmia, luottokierteessä olevat, maksuhäiriöiset luottoa ottaneet sekä ulosotossa olevat luottoa ottaneet.

Ensimmäisessä tilanteessa kuluttaja on tietoinen omasta taloudellisesta asemastaan ja on kykenevä maksamaan luottonsa takaisin. Velkaantuminen on vielä hallinnassa ja lyhytaikaista lainaa otetaan kertaluontoisesti. Kaikille kertaluontoinen laina ei kuitenkaan välttämättä riitä, jolloin kuluttaja saattaa ajautua luottokierteeseen. Tuolloin lyhytaikaisia kulutusluottoja on saatettu ottaa useita samaan aikaan eikä kustannuksiin kiinnitetä enää samalla tavalla huomiota. Luottokierteeseen joutuminen saattaa johtua lainansaannin helppoudesta tai siitä, että maksuhäiriömerkintöjä yritetään välttää maksamalla uusilla lainoilla vanhoja velkoja pois. (Rantala, 2012) Kolmannessa ja neljännessä ryhmässä ongelmia on jo runsaasti. Lainanottaja on saanut maksuhäiriömerkintöjä ja velkoja käsitellään oikeudessa, mikä monesti johtaa perintään sekä sitä kautta ulosottoon. (Järvelä ja muut, 2019)

Vuonna 2007 velkomustuomioita alle 300 euron kulutusluotoista annettiin runsaalle 11 200 henkilölle, mikä on melkein puolet vuosien 2005–2007 annettujen noin 25 000 velkomustuomioiden määrästä. Vuonna 2007 velkomustuomiot kohdistuivat erityisesti 20–24-vuotiaille 100–200 euron saatavien henkilöiden ryhmään. (Valkama ja Muttilainen, 2008)

Rantalan (2012) sekä Valkaman ja Muttilaisen (2008) tutkimustuloksia voidaan verrata Majamaan, Sarasojan sekä Rantalan (2017) tutkimukseen suomalaisten velkaongelmista vuosien 2012 ja 2016 välillä. Tuloksien perusteella velkomustuomioiden ikäryhmien jakaumassa on tapahtunut muutoksia. Vanhempien ikäryhmien velkomustuomioiden suhteellinen määrä kasvoi ja 18–24-vuotiaiden ikäryhmässä tuomioiden määrä väheni. Vuosina 2014–2016 lyhytaikaisten kulutusluottojen kulutus väheni korkokattolainsäädännön takia, mutta tämän lainsäädännön ulkopuolelle jääneiden suurempien lainojen osuus kasvoi 2,8 prosentista 5,1 prosenttiin. Euromääräiset velkapääomien keskiarvot jatkoivat kuitenkin kasvua ikäryhmästä riippumatta.

3.4.2 Eettisyys: evidenssiä palkkapäivälainoihin liittyvistä tutkimuksista

Historiallisesti rahan lainaaminen on yleisesti ottaen ollut aina eettisesti ongelmallista. Koronkiskonnan määritelmä on muuttunut ajan saatossa kaikesta rahan lainaamisesta nykyiseen määritelmään, jolla tarkoitetaan rahan lainaamista liian korkealla korolla. Ajan saatossa maailman suhtautuminen korkoihin on muuttunut myönteisemmäksi ja arkipäiväisemmäksi riippumatta lainatyypistä. (Schwartz ja Robinson, 2018)

On selvää, että amerikkalaisille palkkapäivälainoille riittää kysyntää, kun tarkastellaan myönnettyjen lainojen määrän kasvua. Palvelua tarvitaan ja toimiala tarjoaa hyötyä kuluttajille, jotka ovat valmiita niistä maksamaan. Toiminnan rajoittaminen lakien avulla saattaa aiheuttaa lyhytaikaisia lainoja myöntävien yritysten vähenemisen toimialalla, mutta se ei kuitenkaan poista kuluttajien pääsyä lainoihin käsiksi internetin tai laittoman saalistavan lainaamisen kautta. Tästä syystä myös alalla toimivien yritysten tulee itse ottaa huomioon toimialan eettisyys palvellakseen kuluttajia oikealla tavalla. (Payne ja Raiborn, 2013)

Schwartz ja Robinson (2018) hyödyntävät palkkapäivälainojen eettisyyden tutkimisessa *CSR* eli yhteiskuntavastuun mallia, jonka Schwatrz ja Saiia (2013) ovat kehittäneet. Malli on jaettu kolmeen eri tasoon: taloudellinen, laillinen ja eettinen. Mallin eettisen tason tarkoituksena on reflektoida toimialan yritysten eettistä vastuuta, jota kuluttajat, osakkeenomistajat sekä muut yrityksen sidosryhmät olettavat niiden noudattavan (ks. alla oleva kuvio 3). Sen mukaan toimiala toimii eettisesti väärin, mikäli toiminta on tietämättä tai tietoisesti moraalitonta, toiminta on ristiriidassa tiettyjen moraalisten periaatteiden kanssa tai sen tarkoituksena on tuottaa nettohyötyä vain yritykselle.

Kuvio 3. Eettinen taso kolmen kategorian CSR-mallissa (Schwartz ja Saiia, 2013)

Palkkapäivälainojen kuluttajat ovat yhä useammassa määrin kyseenalaistaneet alalla toimivien yritysten eettisyyttä, sillä monet taloudellisesti syrjäytyneet ihmiset ovat joutuneet pitkäaikaiseen velkakierteeseen palkkapäivälainojen takia. Nykypäivänä hyviä vaihtoehtoja palkkapäivälainaaajien tilalle kuitenkin löytyy, esimerkiksi eettiset lainanantajat ja luotto-osuuskunnat. Viimeksi mainitut lainanantajat kannattavat kohtuuhintaista lainanantoa ja tarjoavat samalla rahoitusvalistusta, jotta kuluttajat voisivat välttää velkakierteen. (Financial times, 2019)

3.4.3 Käyttäytymistaloustieteellinen näkökulma

Käyttäytymistaloustiede, toiselta nimeltään behavioristinen taloustiede, on yksi taloustieteen osa-alueista, joka tarjoaa selityksiä kuluttajan käyttäytymiseen lainamarkkinoilla. Lyhytaikaisissa palkkapäivälainoissa velan määrä määritellään usein etukäteen ja lainaaja tietää lainan kustannukset seuraavana palkkapäivänä. Lainan erääntyessä kuluttaja saattaa haluta välttää tappion uusimalla lainan ja täten siirtää kustannuksia tulevaisuuteen. (Francis, 2010) Tämä johtuu siitä, että ihmisillä on usein

tapana tehdä päätöksiä, jotka ovat ristiriidassa pitkän aikavälin hyödyn kanssa (Jolls ja muut, 1998).

Artikkelissaan Jolls ja muut (1998) nostavat esiin optimistisen ajattelutavan harhan. Termillä tarkoitetaan ihmisten tapaa ajatella ikävien asioiden tapahtuvan pienemmällä todennäköisyydellä heille itselleen kuin toisille. Francis (2010) toteaa harhalla olevan suora yhteys lainaamiseen, sillä suurin osa ihmisistä aliarvioi tulevaisuuden kustannukset ja yliarvioi tulevaisuutensa varallisuuden lyhytaikaista lainaa ottaessaan. Virhearvioinnit saattavat johtaa lainan uusimiseen ja sitä kautta lainakustannusten kasvamiseen.

Hyperbolinen diskonttaaminen käyttäytymistaloustieteessä kuvaa ihmisten kärsimättömyyttä lyhyellä aikavälillä, jolloin päätöksen teko on ristiriidassa yli ajan (Jolls ja muut, 1998). Hyperbolisella diskonttaamisella on suora yhteys kuluttajien lainapäätöksiin, sillä ihmiset saattavat lainata enemmän lainanottohetkellä kuin mitä he todellisuudessa tarvitsevat pitkällä aikavälillä (Meier ja Sprenger, 2007). Kuluttajat ovat siis valmiita kestämään korkeampia lainakustannuksia tulevaisuudessa, mikäli laina voidaan vastaanottaa nykyhetkessä (Barr, 2004).

Lyhytaikaisten lainojen hinnoittelu ja suunnittelemattomuus ovat usein syynä kuluttajien taloudellisiin ongelmiin. Osalla lainanottajista on hankaluuksia arvioida oman talouden kustannuksia ja tuloja ottaessaan lyhytaikaisia lainoja. Markkinat hyödyntävät kuluttajien heikkouksia tekemällä lainaehdoista mahdollisimman houkuttelevan näköisiä, vaikka todellisuudessa kustannukset voivat nousta hyvinkin korkeiksi. Tiedon epäsymmetrisyydestä johtuen lainaajat saattavat tarvita enemmän suojaa kuin lainsäädäntö tarjoaa. (Francis, 2010)

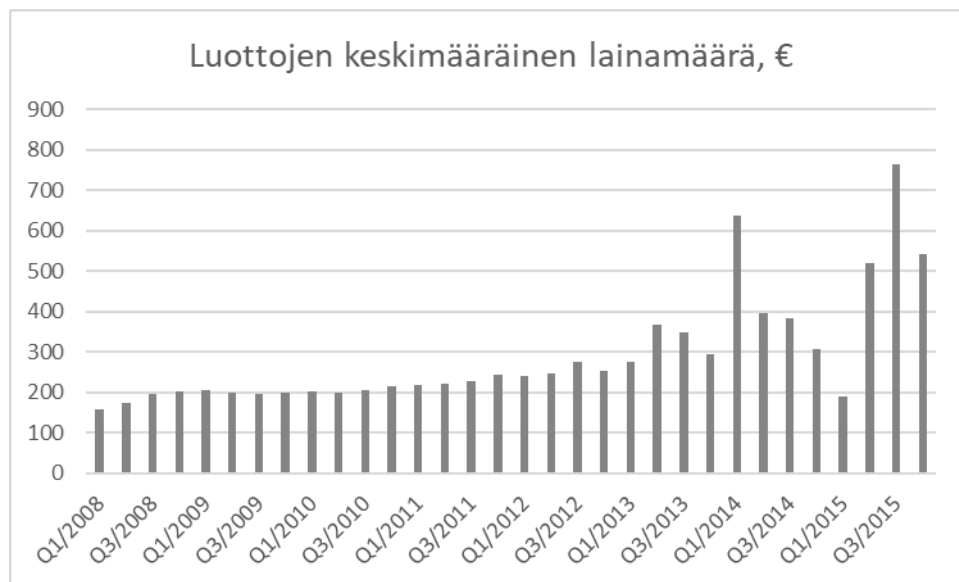
4 Tutkimuksia sääntelyn vaikutuksesta

Huonosti toimivan sääntelyn voi tunnistaa mm. siitä, että sitä täytyy korjata tai päivittää jatkuvasti. Kaikkien kuluttajien toiminta ei ole aina rationaalista, mikä voidaan huomata myös lyhytaikaisten kuluttajaluottojen markkinoilla. Huonoja lainapäätöksiä ei välttämättä saada täysin eliminoitua markkinoilta, vaikka hintojen läpinäkyvyyttä lisättäisiin. Jos sääntelyä halutaan lisätä, tulisi sen perustua behavioraaliseen taloustieteeseen. Sen sijaan, että korkokatto rajoittaisi kysyntää, saattaa se lisätä erityisesti heikon luottokelpoisuuden omaavien kuluttajien luoton hakua. Korkokaton asettaminen saattaa myös heikentää kuluttajien luottokelpoisuuden arviointiprosessia, sillä ero huonon ja hyvän luottopäätöksen välillä ei ole enää yhtä suuri. (Takalo, 2017)

Vuonna 2013 voimaan tullut lainsäädäntö (ks. kappale 3.2) pikavippejä koskien alensi selkeästi lyhytaikaisia kulutusluottoja tarjoavien yritysten luotonantoon liittyvien pääomien määrää vuosien 2013–2016 välillä 43 prosentista 26 prosenttiin. Lyhytaikaisten luottojen sekä velkapääomien osuudet laskivat erityisesti nuoremmissa ikäryhmissä. Huolestuttavaa on kuitenkin se, että lyhytaikaisten kulutusluottojen keskimääräinen suuruus oli kaikissa ikäryhmissä noussut vuoteen 2016 mennessä, mikä voidaan huomata myös alla olevasta kuvioista 4. Lainsäädännöllä voidaan siis tehdä selkeitä muutoksia kuluttajakäyttäytymiseen kulutusluottomarkkinoilla. (Majamaa ja muut, 2017)

Arvaamattomana sivuvaikutuksena vuoden 2013 lakiuudistuksessa voidaan myös huomata sen ulkopuolelle jääneiden kertaluottojen keskimääräisen euromääräisen suuruuden kasvaminen etenkin vanhemmissa ikäryhmissä. Lyhytaikaisten kulutusluottojen saatavuuden rajoittaminen on siis ainakin osittain siirtänyt kuluttajia toisenlaisiin luottovaihtoehtoihin. Tutkimuksessa kuitenkin todetaan, että kohtuuttomia lainaehjoja tulisi edelleen rajoittaa lailla, samalla kun pikaluottojen myöntämistä harjoittavien yritysten vastuullisuutta luotonantajana tulisi lisätä. Painopiste tulisi loppujen lopuksi silti olla velkaongelmien ennaltaehkäisemisessä. Oman

taloudenhallinnan opettaminen nuorille sekä nuorille aikuisille on tässä tilanteessa keskeistä. (Majamaa ja muut, 2017)

Kuvio 4 Luottojen keskimääräinen lainamäärä, € (Suomen virallinen tilasto, 2015)

Edmiston (2011) pohtii omassa tutkimuksessaan laajalti lyhytaikaisten lainojen sääntelyn vaikutuksia taloudessa. Lainamarkkinoiden kritisoijat ottavat useasti huomioon väitteen siitä, että lainanantajat hyväksikäyttävät heikossa taloustilanteessa olevia kuluttajia myöntämällä heille lainoja korkealla korolla. Tämä saattaa johtaa kuluttajien velkakierteeseen joutumiseen. Vaikka väitteissä on perää, lyhytaikaisten lainojen sääntelystä saattaa kehittyä myös tahattomia sivuvaikutuksia. Esimerkiksi pienemmillä ja köyhemmillä alueilla lainan saanti saattaa muuttua hankalammaksi, mikäli lyhytaikaisia lainoja ei ole saatavilla. Tutkimuksen mukaan seuduilla, joissa on mahdollista hankkia lyhytaikaista lainaa, on asukkailla parempi luottokelpoisuus kuin alueilla, joissa tätä mahdollisuutta ei ole saatavilla. Osalle kuluttajista lainojen sääntelystä saattaa siten olla enemmän haittaa kuin hyötyä.

Lyhytaikaisten lainojen sääntelyllä voi olla myös vaikutusta kuluttajien taloudelliseen osaamiseen. O'Neill ja Xiao (2015) ovat ottaneet tutkimuksessaan huomioon kuluttajien taloudellisen osaamisen ja osavaltioiden lainsäädännön välisen yhteyden. Tuloksien

perusteella palkkapäivälainsäädännön omaavissa osavaltioissa kuluttajat ovat taloudellisesti osaavampia sekä taloudellinen käyttäytyminen on maltillisempaa. Sääntelyn, koulutuksen ja tietoisuuden parantamisesta kuluttajien keskuudessa voi seurata positiivisia vaikutuksia kuluttajakäyttäytymisessä edellyttäen, että rahoituspalvelujen tarjoajat ovat valmiita auttamaan kuluttajia kohti järkevämpää kulutusta.

Ramirez (2018) on analysoinut epäsuoria taloudellisia vaikutuksia Ohiossa vuonna 2008 säädetyt lakimuutokset osalta, jolloin korkokatto asetettiin 28 prosenttiin. Tuloksista päätellen lainamarkkinat reagoivat kyseiseen muutokseen ja selkeää kasvua tapahtui vaihtoehtoisia lainoja tarjoavien yritysten toimialoilla. Tulokset siis tukevat sitä, että rahoitusmarkkinoiden tarjonnan puoli reagoi poliittisiin päätöksiin vaikuttaen samalla kuluttajakäyttäytymiseen, mikä havaitaan myös Majamaa ja muut (2017) suorittamassa tutkimuksessa. Yhdistämällä edellä mainitut tutkimustulokset toiseen tutkimukseen, jonka Bhutta ja muut (2016) ovat toteuttaneet, voidaan huomata markkinoiden sääntelyn aiheuttavan merkittäviä muutoksia tarjontaan sekä kuluttajakäyttäytymiseen.

On selvää, että lainanottajat ja lainoja sääntelevät valtaelimet ovat eri mieltä optimaalisesta toimintatavasta lyhytaikaisten lainojen markkinoilla. Yhdysvalloissa määräykset palkkapäivälainojen sääntelystä vaihtelevat laidasta laitaan osavaltion mukaan. Erimielisyyksiä on hankala ratkaista, sillä lainsäädännön tarkoituksena on rajoittaa haitallisia tekijöitä ja samanaikaisesti luoda mahdollisimman suuri hyöty yhteiskunnalle. Usein tavoitteeseen pääseminen riippuu kuitenkin varsin monesta tekijästä, jolloin juuri oikeanlaisen lainsäädännön luominen on vaikeaa. Korkokatot rajoittavat epäilemättä mahdollisia haittoja kuluttajille, mutta samalla lainoja myöntävät yritykset kärsivät. (Cirillo, 2013)

Takalon (2017) tutkimusaineiston tuloksien mukaan kulutusluotoille asetetuille korkokatoille on hankalaa hakea perusteita, mikäli näkökulmana on kansantalouden sekä kuluttajien etu. Sääntelyä puoltavia perusteluja voidaan kuitenkin hakea kuluttajan

suojelusta sekä behavioristisesta taloustieteestä, johon Francis (2010) viittaa tutkimuksessaan. Haitallisia lainapäätöksiä tekevät otaksuttavasti ihmiset, joilla oman talouden hallinta on puutteellista ja päätöksenteko epärationaalista. Myös Takuusäätiön (2019) mukaan pikavippien yhteyttä alhaiseen koulutustasoon ja osattomuuteen tulisi ottaa enemmän esille.

Takalo (2017) nostaa keskeiseksi aiheeksi tulevaisuuden tutkimukset, jotka arvioisivat suomalaisten kuluttajien kykyä arvioida lyhytaikaisten kulutusluottojen todellisia hintoja. Näiden avulla saataisiin tarkempi kuva erheellisesti tehtyjen lainahakujen määrästä. Tulevien sääntelytoimenpiteiden tulisi perustua behavioristisen taloustieteen tutkimuksista saatuihin tuloksiin, joiden tavoitteena on hillitä suomalaisten kotitalouksien velkaantumista.

Morse (2011) mukaan haasteita lyhytaikaisten kuluttajaluottojen markkinoille luovat kuluttajien suuret erot rahoituksen todellisesta tarpeesta. Negatiiviset hyvinvointivaikutukset ovat erittäin todennäköisiä kuluttajille, joilla on hankaluuksia oman talouden hallinnassa ja taipumusta liialliseen kuluttamiseen. Toisessa ääripäässä ovat ne kuluttajat, joille lyhytaikaiset lainat ovat todella arvokkaita taloudellisesti hankalina aikoina, esimerkiksi eksogeenisen shokin seurauksena. Tällöin lyhytaikainen kallis luotto saattaa pelastaa henkilökohtaiselta konkurssilta. Nettohyötyä on vaikea arvioida, mikä tekee lyhytaikaisten lainojen hyvinvointivaikutusten arvioimisesta entistä haastavampaa.

Takalo (2017) toteaa keskeiseksi tehtäväksi tulevaisuudessa sääntelyiden ja korkokattojen vaikutusten tutkimisen esimerkiksi modernien ekonometristen työkalujen avulla. Tutkimustulosten perusteella sääntelyn toimivuudesta ja mahdollisista muutostarpeista olisi helpompi keskustella.

4.1 Epäsymmetrinen tieto ja saatavuus

Tutkimuksessaan Dobbie ja Skiba (2013) tutkivat kulutusluottomarkkinoiden informaation epäsymmetriaa kohdistuen erityisesti Yhdysvaltojen palkkapäivälainoihin. Tuloksista ilmenee, että suurempien palkkapäivälainojen laiminlyöntien määrä on pienempi kuin pienemmissä palkkapäivälainoissa. Olennainen syy tähän saattaa olla se, että lainanottajat haluavat maksaa suuremmat lainat ensin säilyttääkseen paremman luotonottokyvyn tulevaisuudessa. Toiseksi tulos voi johtua pelosta aggressiivista perintää kohtaan, mikäli laina laiminlyödään. Kolmanneksi, suurempi lainamäärä mahdollistaa paremman maksukyvyn tulevaisuudessa, sillä rahaa saattaa olla tallessa pahan päivän varalle. Viimeisenä perusteena tulokselle voi myös olla se, että ihmiset ilman suuremman lainan luottokelpoisuutta päätyvät useimmiten ottamaan kalliita ja pienempiä lainoja. Suomen viimeaikaiset päätökset lyhytaikaisiin kulutusluottoihin liittyen vaikuttavat perustelluilta Dobbie ja Skiba (2013) tutkimuksen tulokset huomioon ottaen, sillä Suomessa on nimenomaan rajoitettu pienempien lyhytaikaisten luottojen korkoa (vrt. kappale 3.2).

Dobbie ja Skiba (2013) toteavat kuitenkin saman kuin Takalo (2017), että ihmisten päätöksentekotapa ja käyttäytyminen ovat pitkälti kytköksissä lainakäyttämiseen ja sitä kautta heijastuvat vahvasti tuloksiin. Tästä johtuen empiirisestä datasta on haastavaa tehdä kiistattomia johtopäätöksiä.

Bhutta ja muut (2016) pitävät teoreettisesta näkökulmasta palkkapäivälainojen vaikutusta taloudelliseen hyvinvointiin epäselvänä. Neoklassisen mallin mukaan kuluttajat käyttävät palkkapäivälainoja, mikäli ne ovat optimaalisin ratkaisu muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin verrattuna. Mallin perusteella palkkapäivälainojen rajoittaminen tekee kuluttajan tilanteesta vain tukalamman hyvinvoinnin lisäämisen sijaan. Joka tapauksessa ihmisten käyttäytyminen ei aina ole rationaalista, ja esimerkiksi ylioptimismi ja muut kognitiiviset harhat, mistä myös Jolls ja muut (1998) mainitsevat artikkelissaan, vaikuttavat palkkapäivälainojen ottamiseen. Tällöin kuluttajat saattavat ottaa lainan, vaikka se ei olisi optimaalisin vaihtoehto hyvinvoinnin kannalta. Perusteita

sääntelylle voidaan siis löytää käyttäytymistaloustieteen kautta mallien kuvatessa tarkasti kuluttajien käyttäytymistä.

Keskeistä palkkapäivälainojen poliittisia päätöksiä laadittaessa on huomioida myös muut luottomuodot sekä niiden saatavuus ja vaikutus markkinoihin, jos palkkapäivälainojen saatavuutta rajoitetaan. Tämän takia on tärkeää myös tarkastella luottomarkkinoita laajemmin pelkkien palkkapäivälainojen tutkimisen sijaan. Nämä tekijät muodostavat näkemyksen siitä, onko markkinoilla olemassa parempia vaihtoehtoja, joihin kuluttajat todennäköisesti siirtyisivät palkkapäivälainamarkkinoita rajoitettaessa. Tutkimuksen tulosten mukaan markkinoiden rajoittaminen voi olla joko haitallista tai lisätä taloudellista hyvinvointia. (Bhutta ja muut, 2016)

4.2 Eksogeeniset shokit

Eksogeenisiä shokkeja kuten luonnonkatastrofeja tapahtuu väistämättä ja kyseiset ennalta-arvaamattomat tapahtumat aiheuttavat monille kotitalouksille sekä yksittäisille kuluttajille taloudellista stressiä. Lyhytaikaisista lainoista voi olla apua vaikeina aikoina, mutta tällöin kuluttajien todennäköisyys esimerkiksi ulosmittaukseen kasvaa. Lisärahoitukseen helposti käsiksi pääseminen saattaa siis olla hyvinvoinnin kannalta tarpeellista riippumatta lainan koron suuruudesta. Hyvinvoinnin kohentumisen lisäksi lyhytaikaisiin lainoihin helposti käsiksi pääseminen vähentää houkutusta esim. pienrikosten kuten näpistyksien tekoon. (Morse, 2011)

Sääntelijöiden tulisi pyrkiä tekemään rahoituksesta edullisempaa ja helpommin saatavaa, sillä lyhytaikaiset lainat ovat arvokkaita kuluttajille, jotka kohtaavat henkilökohtaisia vaikeuksia tai jopa katastrofeja. Palkkapäivälainat ja muut kalliit lyhytaikaiset lainat eivät välttämättä ole parhaita mahdollisia lainavaihtoehtoja, mutta kevyempi sääntely avaa mahdollisuuksia tuoteinnovaatioille lyhytaikaisten ja riskipitoisten lainojen markkinasegmentille. (Morse, 2011)

Hyvänä esimerkkinä eksogeenisestä shokista voidaan pitää koronaviruksen leviämistä globaaliksi pandemiaksi. Suomen hallitus reagoi koronavirukseen esittämällä korkokaton laskemista 20 prosentista 10 prosenttiin (ks. Oikeusministeriö (2020)). Taloustieteen professori Panu Kalmi toteaa sanomalehtiartikkelissa Valtonen (2020) esityksen olevan kyseenalainen sekä ylireagoitu ratkaisu mahdollisen tulevan velkaongelman estämiseksi. Korkokaton laskeminen vähentää luottotarjontaa markkinoilla entisestään ja tarjonnan poistuminen saattaa johtaa maksuhäiriöiden lisääntymiseen. Lainaehdot eivät kuitenkaan ole suurin haaste. Vielä ongelmallisempaa on se, että kuluttajat maksavat vanhoja luottoja uudella luotolla, kuten myös Andersson ja Jackson (2018) toteavat.

Morse (2011) on tutkinut lyhytaikaisten lainojen saatavuuden hyvinvointivaikutuksia hätärahoituksessa eli toisin sanoen pikaista rahoitusta tarvitsevien kuluttajien keskuudessa. Monet kuluttajat kohtaavat elämän aikana useita sellaisia tilanteita, jolloin odottamaton ja pienikin shokki saattaa vaikuttaa omaan talouteen niin paljon, että lisärahoituksen puoleen on käännyttävä. Shokeilla saattaa olla dramaattisia seurauksia kuten ulosmittaus tai henkilökohtainen konkurssi, jos luottoihin käsiksi pääseminen hankaloituu. Tutkimuksessa todetaan, että eksogeenisen shokin kuten luonnonkatastrofin jälkeen lyhytaikaisiin lainoihin helpommin käsiksi pääseminen parantaa hyvinvointia ja vähentää shokin negatiivisia vaikutuksia.

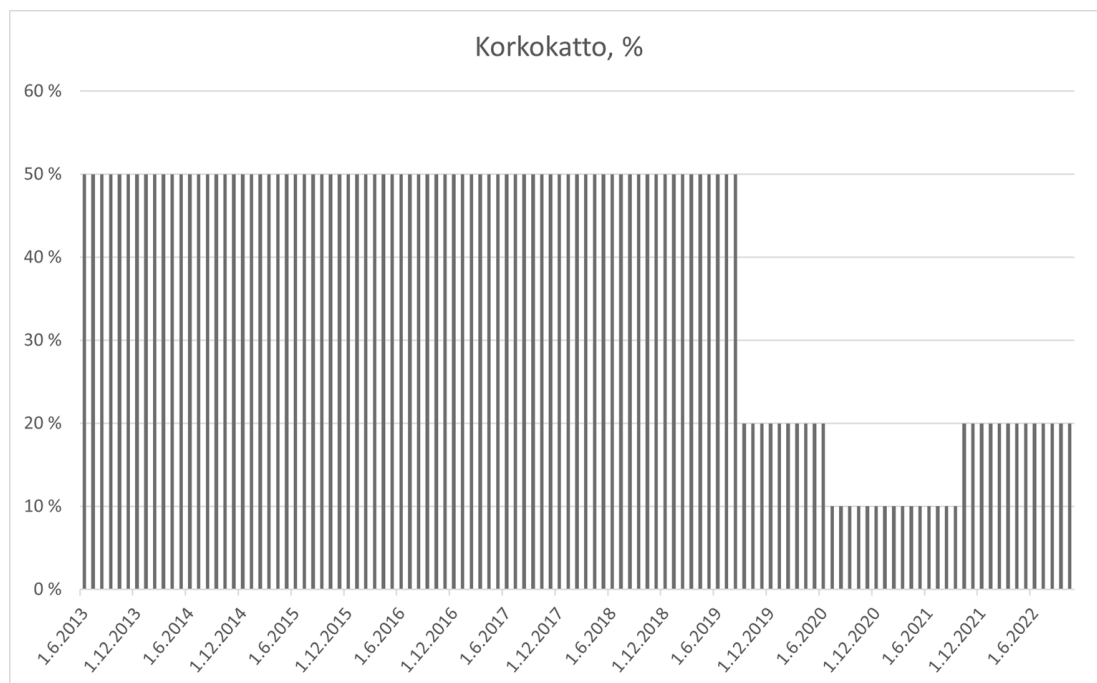
Korona-ajan korkokaton sääntelyä Suomessa Luotonen ja muut (2020) käsittelevät tutkimuksessaan ”Korona-ajan korkokatto ei tuo helpotusta kuluttajalle”. Tutkimuksen mukaan väliaikaista korkokattoa ei voida perustella taloudellisella analyysillä, mikäli tarkastellaan aikaisempien lainmuutosten vaikutuksia. Korkokaton laskeminen saattaa pikemminkin johtaa tilanteeseen, jossa useamman kuluttajan luoton haku vaikeutuu entisestään. Pitkällä aikavälillä kuluttaja voi hyötyä korkokatosta, joka säästää kotitaloudet kalliilta luotolta, mutta lyhyellä aikavälillä taloudelliset ongelmat saattavat kasvaa luotonsaantimahdollisuuksien vähentyessä. Lainaehtoihin on mahdollista vaikuttaa korkoprosentin muutoksilla, mutta koko markkinoiden toimintaan sen avulla ei ole mahdollista muuttaa.

Tarkempia vaikutuksia kulutusluottomarkkinoiden sääntelyyn on haasteellista arvioida erityisesti viime vuosien ajalta, sillä pandemialla on ollut merkittävä vaikutus markkinoiden toimintaan. Vaikutusten arviointi vaatisi tarkempia lainakohtaisia tietoja sekä informaatiota hylätyistä lainahakemuksista. Lainahakemusten hylkäysten määrästä olisi mahdollista tutkia korkeakorkoisten ja riskipitoisten lainojen muutosta, joihin korkokatolla on tavoiteltu vaikuttaa. (Aaltonen ja Koskinen, 2022)

5 Empiirinen tutkimus sääntelyn vaikutuksista kulutusluottomarkkinoihin

Aiheesta aikaisemmin tehtyjen tutkimusten perusteella voidaan todeta korkokaton asettamisella olevan yhteiskunnallisia vaikutuksia. Vaikutuksia on nähtävissä sekä kuluttajien ja kotitalouksien puolella, että myös alalla toimivien yritysten liiketoiminnassa (ks. kpl 4.).

Seuraavissa kappaleissa on tarkoituksena tarkastella Suomen korkokattolainsäädännön vaikutuksia kulutusluottomarkkinoihin ja huomioida seurauksia sekä yritysten että kotitalouksien näkökulmista. Tutkimuksen tavoitteena on hyödyntää tietokannoista saatavaa määrällistä eli kvantitatiivista dataa ja tutkia saatavilla olevan datan kautta korkokaton vaikutuksia sekä alalla toimiviin yrityksiin, että kuluttajiin. Kuviossa 5 on havainnollistettu korkokattoprosentin kehittymistä ensimmäisestä, vuonna 2013 tapahtuneesta muutoksesta lähtien.

Kuvio 5 Korkokattoprosentin muutos Suomessa vuosien 2013–2022 välillä.

5.1 Tutkimustapa ja -menetelmä

Empiirinen tutkimustoiminta jaetaan useimmiten kahteen yläluokkaan, kvantitatiiviseen ja kvalitatiiviseen tutkimukseen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa hyödynnetään useimmiten numeerisesti laajoja aineisto-otoksia, jotta voidaan esimerkiksi selvittää asioiden välisiä riippuvuussuhteita. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa hyödynnetään sen sijaan pienempää tutkimusotosta tarkoituksena ymmärtää esimerkiksi erilaisten päätösten syitä. (Heikkilä, 2014)

Empiirisessä osiossa pyritään pääsääntöisesti käyttämään kvantitatiivisen tiedon tutkimiseen soveltuvia menetelmiä, mutta myös kvalitatiivista pohdintaa tullaan hyödyntämään. Tutkimusmenetelmänä tullaan tilastojen yleisen tarkastelun lisäksi hyödyntämään regressioanalyysiä. Kyseiseen tutkimusmenetelmään päädyttiin aikaisemmin tehtyjen tutkimuksien perusteella. Muun muassa aikaisemmin tutkielman kirjallisuuskatsauksessa esiintyneet Ramirez (2019) ja Lawrence ja Elliehausen (2008) (ks. S.33 ja s. 6) tutkimukset ovat hyödyntäneet regressioanalyysia mahdollisten syy-seuraussuhteiden löytämiseksi. Suomessa tehdyt tieteelliset artikkelit ja tutkimukset ovat lähinnä keskittyneet tilastojen tarkasteluun ja arvioimiseen yleisemmällä tasolla eikä tilastollisia menetelmiä ole lähtökohtaisesti hyödynnetty.

Tutkimuksessa käytettävä regressioanalyysi on kahden muuttujan välisen yhteyden tutkimista varten kehitetty statistinen työkalu. Analyysin avulla voi tutkia joko yhden tai useamman muuttujan vaikutusta selitettävään muuttujaan. Regression tulos kertoo muuttujien välisestä negatiivisesta tai positiivisesta yhteydestä toisiinsa. Regressioanalyysin lopputuloksena saadaan regressiosuoralle kerroin, joka kertoo selitettävän muuttujan muutoksesta, kun selittävä muuttuja kasvaa yhden yksikön verran. Yksinkertaisen regressioanalyysin regressioyhtälö havainnollistetaan alla olevassa esimerkissä. Useamman selittävän muuttujan tapauksessa yhtälö on muuten samanlainen, mutta regressiokertoimia sekä selittäviä muuttujia on yhtälössä enemmän. (Sykes 1993)

Alla olevassa kaavassa I on siis muuttuja, jota tutkimuksessa halutaan selittää ja E on sitä selittävä muuttuja. Yhtälön β arvo kertoo mahdollisesta lineaarisesta yhteydestä, joka voi olla negatiivinen tai positiivinen, kun taas α eli vakiotekijä kertoo kohdasta, jossa regressiosuora leikkaa y-akselin selittävän muuttujan arvon ollessa 0. Jotta tuloksen tilastollisesta merkitsevyydestä voitaisiin olla varmoja, täytyy kiinnittää huomiota mallin tilastollista merkitsevyyttä kuvaaviin arvoihin.

$$I = \alpha + \beta E,$$

missä I = selitettävän muuttujan arvo,

α = vakiotekijä,

β = regressiokerroin ja

E = selittävän muuttujan arvo

Keskeinen mallin tilastollista merkitsevyyttä kuvaava arvo on R^2 -luku. R^2 -luku kertoo, kuinka paljon selittävä muuttuja kuvaa selitettävän muuttujan vaihtelua. Luvun arvot liikkuvat yhden ja nollan välillä. Mitä lähempänä luku on yhtä, sitä vahvempi tilastollinen yhteys muuttujien välillä on. (Sykes, 1993)

Toinen malliin kuuluva olennainen tilastollinen testi on F-testi (*F-test*). Testi analysoi regressiomallin selittäviä muuttujia ja sitä, voidaanko muuttujilla selittää mallin selitettävän muuttujan vaihtelua. Kolmantena regressiomallin onnistumista kuvaa estimaatin keskivirhe (*standard error of estimate*), joka ilmaisee regressiomallissa olevien virhetermien keskihajontaa. Mallin selitysvoima on sitä heikompi, mitä korkeampi virhetermien keskihajonta on. (Tietoarkisto, 2008)

Regressiomallin pätevyyttä arvioitaessa huomioon täytyy ottaa myös multikollineaarisuus. Kyseessä on tilanne, jossa regressiomallin yhden tai useamman selittävän muuttujan keskinäinen korrelaatio on hyvin korkea. Multikollineaarisuuden tarkastamiseen voidaan käyttää niin sanottua VIF-kerrointa (*variance inflation factor*). Kyseiselle kertoimelle ei kuitenkaan ole määritelty yleistä raja-arvoa, joka määrittäisi ongelman tilastollista merkitsevyyttä. (Kaakinen ja Ellonen, 2022)

Vaikka regressiomalli olisi muuten toimiva, saattaa virhetermien suuri hajonta vaikeuttaa tilastollista tulkintaa varsinkin selittävän muuttujan arvojen ollessa suuria. Kyseistä ongelmaa kutsutaan regressiomallin heteroskedastisuudeksi. Heteroskedastisuuden lisäksi lineaarisissa regressiomalleissa tulee tarkistaa residuaalien jakauma, sillä lineaarisessa regressioanalyysissä residuaalien odotetaan noudattavan normaalijakaumaa. (Kaakinen ja Ellonen, 2022)

5.2 Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää kulutusluotoille asetetun korkokaton vaikutuksia Suomessa. Tuloksia tulkitaan aikaisempien tutkimusten avulla eri näkökulmista, ja näin ollen voidaan arvioida onko korkokatolla ollut enemmän positiivisia vai negatiivisia vaikutuksia. Tutkimuksessa arvioidaan tuloksia sekä yritysten, että kotitalouksien perspektiivistä.

Kotitalouksien kohdalla korkokaton vaikutuksia on haasteellista arvioida suoraan kvantitatiiviseen tietoon pohjautuen, mutta lainan saannin oletetaan käyneen haastavammaksi korkokaton asettamisen jälkeen. Tutkimuksen hypoteesit perustuvat kappaleessa 4 esiteltyihin aikaisempiin tutkielman aiheesta kirjoitettuihin artikkeleihin.

Tutkimuksessa tehtävien regressioanalyysien lisäksi tarkoituksena on hyödyntää ja tutkia regressioissa käytettyjen parametrien kehityksen ja Suomen bruttokansantuotteen eli BKT:n kehityksen välistä yhteyttä. Kyseisen kansantalouden suureen hyödyntämistä tutkimuksessa perustellaan myöhemmin kappaleessa 5.3. Suomen BKT:n kehitystä ei kuitenkaan ole otettu huomioon regressioissa, sillä BKT:ta mitataan pääasiassa kerran vuodessa, jolloin regressioiden havaintomäärät olisivat pudonneet ja näin ollen vaikuttaneet tutkimuksen tilastolliseen merkitsevyyteen.

5.3 Tutkimusaineisto

Kulutusluottoihin liittyvää dataa on Suomessa kerätty jo useita vuosia, mutta 2000-luvun alussa runsasta keskustelua herättäneistä lyhytaikaisista kulutusluotoista eli pikavipeistä on löydettävissä vain lyhyen aikavälin tilastoja. Tämän vuoksi empiirisessä osuudessa hyödynnetään kaikkien kulutusluottotyyppien tietoja. Nykypäivänä tilastoja kulutusluottoihin liittyen kerää Suomen Pankki, jonka tietoja tutkimuksessa on hyödynnetty runsaasti. Suomen Pankin tilastojen lisäksi tutkimuksessa on käytetty Sortterin sekä Suomen virallisen tilaston tarjoamia tilastoja. Tutkimusaineistoa empiiriseen osioon on haettu useista lähteistä, jotta tutkimustuloksista saataisiin mahdollisimman luotettavia. Tämän takia frekvensseissä sekä havaintojen lukumäärissä saattaa olla merkittäviä eroja, joka osittain vaikuttaa empiirisen tutkimuksen tilastolliseen merkitsevyyteen.

Selittävänä muuttujana kaikissa regressioissa käytetään korkokattoprosentin kehittymistä ja selitettäviä muuttujia on valittu kulutusluottoihin liittyvistä datoista kuten luottokannan kehittymisestä, takaisinmaksuajasta ja alalla toimivien yritysten tunnusluvuista. Kaikki empiirisessä osassa hyödynnetty data on numeerista. Regressioanalyysin mahdollistamiseksi korkokaton puuttumista on ilmaistu 200 %:lla, jotta datan analysoiminen regression avulla olisi yksinkertaisempaa.

Tutkimuksen ensimmäisessä analyysissä käytetään Suomen Pankilta saatuja tilastoja alalla toimivien yritysten luottokantojen kehittymisestä vuosien 2016 ja 2022 välillä. Frekvenssinä datassa on vuosineljännes ja datassa huomioidut yritykset on jaettu viiteen eri luokkaan: luottolaitokset (pankit), muut rahoituslaitokset pois lukien kulutusluotto- ja pienlainayhtiöt, kulutusluotto- ja pienlainayhtiöt, ulkomaiset digipankit ja vertaislainoja tarjoavat yhtiöt. Näistä keskeisimpiä sarakkeita tutkimuksen kannalta ovat kulutusluotto- ja pienlainayhtiöt sekä vertaislainoja tarjoavat yritykset (ks. taulukko 1). Luvut on ilmaistu taulukossa miljoonina euroina. Kulutusluottokanta vuoden 2016 lopussa oli noin 18,4 miljardia euroa ja tasaista kasvua nähtiin aina vuoden 2020 ensimmäiseen neljännekseen asti, jolloin koronavirus saapui Suomeen ja

kulutusluottokannan kehitys hidastui. Hidastuminen oli kuitenkin vain hetkellistä, sillä vuoden 2021 ensimmäisen neljänneksen jälkeen luottokannan kasvu on jatkunut jälleen tasaista tahtia ylöspäin.

Taulukko 1 Kulutusluottokantojen kehitys joulukuuta 2016–kesäkuuta 2022 (Suomen Pankki 2022).

Periodi	Luottolaitokset (Pankit)	Muut rahoituslaitokset pl. kulutusluotto- ja pienlainayhtiöt	Kulutusluotto- ja pienlainayhtiöt	Ulkomaiset digipankit	Vertaislainaus	Yhteensä
2016Q4	14 535		2 488	431	876	70 18 400
2017Q1	14 656		2 134	431	1 078	70 18 369
2017Q2	14 904		2 252	431	1 238	70 18 895
2017Q3	15 106		2 386	431	1 399	100 19 422
2017Q4	15 219		2 467	643	1 498	100 19 928
2018Q1	15 234		2 723	697	1 706	100 20 460
2018Q2	15 555		2 886	697	1 775	100 21 013
2018Q3	15 720		3 025	697	1 955	150 21 548
2018Q4	15 774		3 091	697	2 006	150 21 719
2019Q1	15 712		3 307	531	2 097	147 21 794
2019Q2	16 111		3 452	531	2 240	147 22 480
2019Q3	16 253		3 593	531	2 369	147 22 894
2019Q4	16 447		3 727	531	2 394	147 23 246
2020Q1	16 604		3 834	322	2 659	83 23 502
2020Q2	16 564		3 892	322	2 445	83 23 306
2020Q3	16 618		3 986	322	2 532	83 23 541
2020Q4	16 674		3 969	322	2 418	83 23 466
2021Q1	16 491		3 986	322	2 440	113 23 352
2021Q2	16 597		4 298	251	2 496	113 23 755
2021Q3	16 584		4 574	224	2 486	113 23 982
2021Q4	16 794		4 635	214	2 549	113 24 305
2022Q1	16 746		4 662	174	2 578	113 24 273
2022Q2	17 001		4 641	157	2 856	113 24 768

Tutkimuksen toisessa analyysissä tutkitaan vakuudettomien kulutusluottojen takaisinmaksuajan kehittymistä vuodesta 2011 aina vuoden 2022 elokuun loppuun saakka. Frekvenssi on kyseisessä datasetissä kuukausitasolla ja takaisinmaksuaikojen tiedot ovat saatu Suomen Pankista. Alla olevassa graafissa (ks. kuvio 6.) on näkyvillä edellä mainitun datan vuosien 2011–2021 datapisteet. Kuvion kehittymisestä voidaan huomata, että vuoden 2017 aikana tapahtui selkeä muutos takaisinmaksuaikojen pituudessa ja vielä ennen globaalia koronapandemiaa oltiin selkeästi vuoden 2011 tasoa alempana. Koronaviruksen saavuttua takaisinmaksuajat pidentyivät merkittävästi ja ovat siitä lähtien säilyneet huomattavasti korkeammalla tasolla kuin ennen pandemiaa.

Kuvio 6 Vakuudettomat kulutusluotot ml. Ajoneuvolainat ja pl. Tili- ja korttiluotot ja ikuiset lainat: Takaisinmaksuaika vuosina (Suomen Pankki 2022)

Viimeisessä analyysissä hyödynnetään lainavertailua tekevän suomalaisen Sortter yhtiön tilastoja vuoden 2020 alusta vuoden 2022 marraskuun loppuun asti. Sortter (2022) vertaa pankkien tekemiä lainatarjouksia asiakkaille ja saa tätä kautta samalla tietoa luottopäätöksistä, sillä asiakas tekee lainojen kilpailuttamisen yhtiön nettisivujen kautta. Frekvenssi kyseisessä datassa on kuukausi ja alla olevasta taulukosta 2 löytyy tilastoja vakuudettomia lainoja tai kulutusluottoja myöntävien yritysten luottohakemusten hyväksymisasteesta. Tavoitteena on tutkia vuonna 2020 asetetun korona-ajan väliaikaisen korkokaton vaikutuksia edellä mainittujen luottopäätösten hyväksymisasteeseen. Yhtiön mukaan tilasto sisältää yhteensä noin kahdenkymmenen pankin tai rahoituslaitoksen vakuudettomien kulutusluottohakemusten hyväksymisasteet. Hyväksymisaste on liikkunut normaalisti 30 %:n yläpuolella, mutta keväällä 2020 saapunut koronavirus pudotti hyväksymisasteen hetkellisesti muutamina kuukausina, jopa alle 20 prosenttiin.

Taulukko 2 Vakuudettomia lainoja tai kulutusluottoja myöntävien pankkien ja rahoituslaitosten luottopäätöksien hyväksymisaste (Sortter, 2022)

Periodi	Hyväksymisaste	Periodi	Hyväksymisaste
tammikuu 2020	25 %	kesäkuu 2021	34 %
helmikuu 2020	25 %	heinäkuu 2021	36 %
maaliskuu 2020	34 %	elokuu 2021	38 %
huhtikuu 2020	30 %	syyskuu 2021	37 %
toukokuu 2020	16 %	lokakuu 2021	33 %
kesäkuu 2020	25 %	marraskuu 2021	32 %
heinäkuu 2020	18 %	joulukuu 2021	33 %
elokuu 2020	22 %	tammikuu 2022	37 %
syyskuu 2020	27 %	helmikuu 2022	36 %
lokakuu 2020	34 %	maaliskuu 2022	32 %
marraskuu 2020	30 %	huhtikuu 2022	36 %
joulukuu 2020	31 %	toukokuu 2022	35 %
tammikuu 2021	32 %	kesäkuu 2022	34 %
helmikuu 2021	29 %	heinäkuu 2022	36 %
maaliskuu 2021	31 %	elokuu 2022	38 %
huhtikuu 2021	31 %	syyskuu 2022	34 %
toukokuu 2021	30 %	lokakuu 2022	35 %
		marraskuu 2022	32 %

Regressioanalyysien ulkopuolella on lisäksi käsitelty Suomen BKT:n muutoksen mahdollisia vaikutuksia edellä mainittuihin aikasarjoihin. Bruttokansantuote on maan taloudellisen tuotannon mitta. Se lasketaan tietyllä ajanjaksolla, tyypillisesti kerran vuodessa, maassa tuotettujen tavaroiden ja palveluiden kokonaisarvona. BKT:n komponentteja ovat kulutus, investoinnit, julkiset menot ja nettovienti. BKT:lla mitataan maan talouskasvua, tuottavuutta ja yleistä taloudellista suorituskykyä. Sillä on kuitenkin rajoituksia hyvinvoinnin mittarina, koska se ei ota huomioon elämän ei-rahallisia puolia tai tee eroa positiivisen ja negatiivisen taloudellisen toiminnan välillä. BKT on tärkeä mittari, jonka avulla seurataan maan talouskasvua ja tuottavuutta ajan mittaan. Se tarjoaa poliittisille päättäjille, yrityksille ja sijoittajille näkemyksiä talouden yleisestä tilasta ja voi auttaa tekemään päätöksiä liittyen esimerkiksi finanssi- ja rahapolitiikkaan, investointeihin ja kaupankäyntiin. (Callen, 2023)

BKT on talouden kokonaistuotannon mitta heijastaen taloudellisen toimeliaisuuden yleistä tasoa ja talouskasvupotentiaalia, joka saattaa myös vaikuttaa lainanantajien

luottopäätöksiin. BKT voi myös antaa viitteitä talouden työllisyydestä ja tulotasosta, jolloin sen kasvu voi olla merkki siitä, että yhä useampi työllistyy ja ansaitsee korkeampia tuloja. Korkeampi työllisyysaste ja paremmat tulot voivat lisätä lainojen takaisinmaksukykyä ja vähentää sitä kautta luottotappioriskiä. BKT voi lisäksi kuvastaa yleistä luottamusta talouteen, joka vaikuttaa kuluttajien käyttäytymiseen. Esimerkiksi jos BKT kasvaa, kuluttajat voivat todennäköisemmin kuluttaa ja ottaa lainaa, kun taas BKT:n supistuessa, kuluttajat saattavat epäröidä lisävelan ottamista enemmän.

5.4 Tutkimuksen hypoteesit

Kaikki tutkimuksessa esitetyt hypoteesit ovat yksisuuntaisia, jolloin muutosta odotetaan tiettyyn suuntaan. Hypoteesien hyväksymisen tilastollista merkitsevyyttä kuvaavan p-arvon luottamustasoiksi on asetettu 1 %, 5 % ja viimeisenä rajana on 10 %.

Tutkimuksen ensimmäinen hypoteesi perustuu vuonna 2020 Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulussa tehtyyn tutkimukseen. Luotonen ja muut (2020) toteavat tutkimuksessa ulkomaisten luotonantajayritysten luottokannan kasvaneen ja suomalaisten pienlainayritysten lukumäärän pienentyneen. Ensimmäinen tutkimuksen hypoteesi on:

H1: Suomalaisten kulutusluottoja sekä pienlainoja tarjoavien yritysten luottokanta on vähentynyt korkokaton myötä, kun taas ulkomaalaisten toimijoiden kulutusluottokanta on kasvanut.

Toinen hypoteesi pohjautuu Tilastokeskuksen tilastoihin takaisinmaksuajan kehittymisestä vuosien 2008–2015 välillä. Vuoden 2008 viimeisellä neljänneksellä pienlainan takaisinmaksupäivän keskiarvo oli 28 päivää, kun taas vuoden 2015 lopussa takaisinmaksupäivän keskiarvo oli lähes 165 päivää (ks. Tilastokeskus 2009; Tilastokeskus 2016) Täten tutkimuksen toisena hypoteesina toimii:

H1: Korkokatto on vaikuttanut kulutusluottojen takaisinmaksupäivään nostavasti.

Tutkimuksen kolmas hypoteesi on laadittu Luotonen ja muut (2020), Aaltonen ja Koskinen (2022), Edmiston (2011) tutkimuksien perusteella. Kaikissa edellä mainituissa artikkeleissa on mainittu huoli korkokaton vaikutuksista kuluttajien luotonsaantimahdollisuuksiin. Viimeinen hypoteesi tutkimuksessa on:

H1: Korkokaton asettaminen on laskenut vakuudettomien kulutusluottojen hyväksymisastetta.

5.5 Tutkimustulokset

Oheinen kappale sisältää kappaleessa 5.3 esiteltyjen tilastojen analysointia regressioiden avulla. Regressioanalyysissä käytetyt datat on tutkittu mahdollisten ääriarvojen varalta. Samalla on myös suoritettu kappaleessa 5.1 mainittuja analyysin arviointiin koskevia testejä, jotta tutkimustulokset olisivat mahdollisimman luotettavia.

Ensimmäisessä regressioanalyysissä hyödynnetään Taulukossa 1 esiintyviä tietoja. Selitettävänä muuttujana oheisessa regressiossa on käytetty kulutusluotto- ja pienlainayhtiöiden luottokannan muutosta vuosien 2016–2022 välillä. Selittäväksi muuttujaksi on valittu luonnollisesti korkokaton muutokset samalla aikavälillä. Havaintoja regressioissa on rajoitetusti ja ääriarvot on käyty läpi jokaisen regression kohdalla. Merkittäviä ääriarvoja ei löytynyt yhdenkään regression kohdalla ja havaintojen pienestä lukumäärän johtuen ääriarvojen poistaminen ja tulkitseminen on haasteellista.

Taulukosta 3 voidaan tarkastella regressioanalyysin avulla korkokaton muutoksen vaikutuksia kulutusluotto- ja pienlainayhtiöiden luottokantaan. Mallin selitysaste on R^2 on 61 %, jolloin voidaan todeta, että korkokaton muutos selittää ainakin osittain kulutusluotto- ja pienlainayhtiöiden luottokannan kehitystä. Mallin sekä korkokaton p-

arvot ovat reilusti alle 0,01, jolloin tulosten voidaan todeta olevan tilastollisesti merkitseviä. Mallin perusteella korkokaton keventyminen yhdellä prosenttiyksiköllä kasvattaisi kulutusluotto- ja pienlainayhtiöiden luottokantaa vajaalla kahdeksalla miljoonalla eurolla.

Taulukko 3 Regressioanalyysi korkokaton vaikutuksesta kulutusluotto- ja pienlainayhtiöiden luottokantaan

<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,78186509
R Square	0,611313019
Adjusted R Square	0,592804115
Standard Error	113,101872
Observations	23

ANOVA					
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	422495,9317	422495,9317	33,02805091	1,05196E-05
Residual	21	268632,7023	12792,03344		
Total	22	691128,634			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>
Intercept	162,4531154	52,31099448	3,105525273	0,005354414	53,66644707	271,2397838
Korkokatto %-yksikkö	7,912784265	1,376853879	5,747003646	1,05196E-05	5,049459875	10,77610865

Alla olevassa taulukossa 4 on muodostettu regressioanalyysi ulkomaisten digipankkien lainakannan kehittymisestä korkokaton kiristyessä. Data regressioon on haettu taulukosta 1. Mallin selitysaste on hieman alhaisempi kuin edeltävän ($R^2=56\%$), mutta p-arvot ovat jälleen selkeästi alle 0,01, jolloin tulosten voidaan todeta olevan tilastollisesti merkitseviä. Mallin tulosten mukaan korkokaton prosenttiyksikön kiristyminen kasvattaisi ulkomaisten digipankkien lainakantaa. Selitysasteiden perusteella luottokannan muutoksista suuri osa jää kuitenkin tulkitsematta, joten korkokatto ei täysin osaa selittää luottokannan kehittymistä. Regressiokertoimen mukaan korkokaton keventyminen prosenttiyksiköllä vähentäisi ulkomaisten digipankkien lainakantaa hieman alle 24 miljoonaa euroa.

Taulukko 4 Regressioanalyysi korkokaton vaikutuksesta ulkomaisten digipankkien lainakantaan

<i>Regression Statistics</i>						
Multiple R	0,751460785					
R Square	0,564693311					
Adjusted R Square	0,543964421					
Standard Error	374,0374402					
Observations	23					

<i>ANOVA</i>						
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>	
Regression	1	3811243,967	3811243,967	27,24185002	3,57705E-05	
Residual	21	2937984,14	139904,0067			
Total	22	6749228,107				

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>
Intercept	2896,851156	172,9968756	16,74510679	1,2655E-13	2537,084459	3256,617854
Korkokatto %-yksikkö	-23,76574508	4,553372032	-5,219372569	3,57705E-05	-33,2350006	-14,29648957

Toisessa analyysissä on sovellettu kuvion 6 tietoja. Kuvio ilmaisee luvut takaisinmaksuajan vuosina, mutta regressioanalyysin selkeyden vuoksi vuodet on vaihdettu päiviksi kertomalla aikasarjan jokainen luku 365:llä. Taulukon 5 yläreunasta voidaan huomata, että mallin selitysaste on todella matala (noin 3,8 %). Mallin mukaan (ks. taulukko 6.) korkokaton muutokset eivät selitä vahvasti kuviossa olevien vakuudettomien kulutusluottojen takaisinmaksuajan muutoksia. Mallin selitysaste on 0,02 (pienempi kuin 0,05), jolloin voidaan todeta tuloksen olevan tilastollisesti merkitsevä.

Tulosten perusteella kevyempi korkokatto lyhentäisi takaisinmaksuaikaa, mutta mallin alhaisen selitysasteen perusteella takaisinmaksuajan muutoksia selittää paremmin mallin ulkopuolella olevat tuntemattomat muuttujat. Regressiokertoimen perusteella siis korkokaton keventyminen yhdellä prosenttiyksiköllä laskisi takaisinmaksuaikaa noin 0,12 päivällä. Regressiokertoimen tulkinnassa täytyy olla kuitenkin erityisen varovainen, sillä korkokatolle on asetettu katto (200 %) myös aikaväleille, jolloin korkokattoa ei vielä ollut olemassa (ks. s.42).

Taulukko 5 Regressioanalyysi korkokaton vaikutuksista vakuudettomien kulutusluottojen ml. Ajoneuvolainojen ja pl. Tili- ja korttiluottojen ja ikuisten lainojen takaisinmaksuaikaan

SUMMARY OUTPUT

<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,194409586
R Square	0,037795087
Adjusted R Square	0,030822588
Standard Error	66,05958083
Observations	140

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	23654,75711	23654,75711	5,420593821	0,021353905
Residual	138	602213,8143	4363,86822		
Total	139	625868,5714			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>
Intercept	285,8927784	91,91677948	3,110343726	0,002270901	104,1454048	467,6401521
Korkokatto, %-yksikkö	-0,115577838	0,049642213	-2,32821688	0,021353905	-0,213735561	-0,017420114

Kolmannessa regressioanalyysissä tavoitteena on etsiä vastausta tutkimuksen kolmanteen hypoteesiin (ks. kpl 5.4). Selittävänä muuttujana mallissa on jälleen korkokaton muutos ja selitettävänä muuttujana on vakuudettomien lainojen hyväksymisaste. Tavoitteena on tutkia korkokaton muutoksen vaikutusta vakuudettomien kulutusluottojen hyväksymisasteeseen. Regressiossa käytetyn tilaston aikaväli on vuoden 2020 alusta lähtien aina vuoden 2022 marraskuuhun asti ja aikasarjan frekvenssi on kuukausi.

Alla olevan taulukon 6 tuloksista voidaan kuitenkin huomata, että mallin selitysaste on todella alhainen ($R^2=0,01$) ja p-arvo on selkeästi yli 0,1, jolloin mallin tuloksia ei voida todeta tilastollisesti merkitseviksi. Regression perusteella ei myöskään voida todeta hyväksymisasteella olevan yhteyttä korkokaton muutoksiin. Toisaalta analyysissä on jälleen tärkeä todeta sama asia kuin edellisessä regressiossa, että vakuudettomien kulutusluottojen kirjo on laaja ja suoria vaikutuksia lyhytaikaisiin kulutusluottoihin on analyysin perusteella vaikea arvioida.

Taulukko 6 Regressioanalyysi korona-ajan korkokaton vaikutuksista vakuudettomien kulutusluottojen hyväksymisasteeseen

SUMMARY OUTPUT

<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,116528642
R Square	0,013578924
Adjusted R Square	-0,016312623
Standard Error	5,357332368
Observations	35

ANOVA					
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	13,03809524	13,03809524	0,454273044	0,505006813
Residual	33	947,1333333	28,7010101		
Total	34	960,1714286			

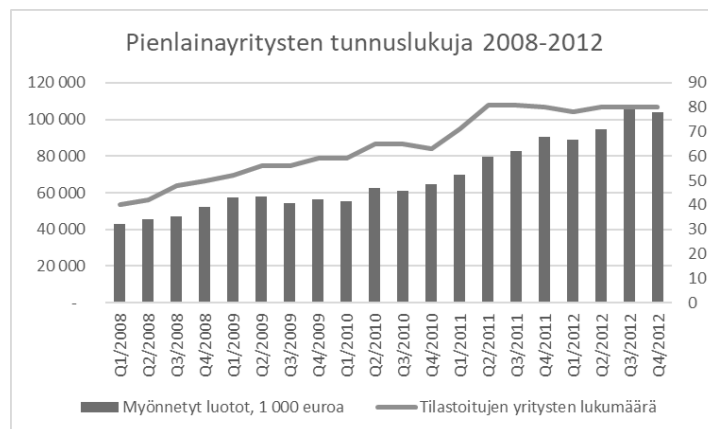

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>
Intercept	29,43333333	3,014739325	9,763143728	2,94055E-11	23,29980006	35,56686661
Korkokatto, %-yksikkö	0,123333333	0,182987737	0,673997807	0,505006813	-0,248958016	0,495624683

6 Johtopäätökset

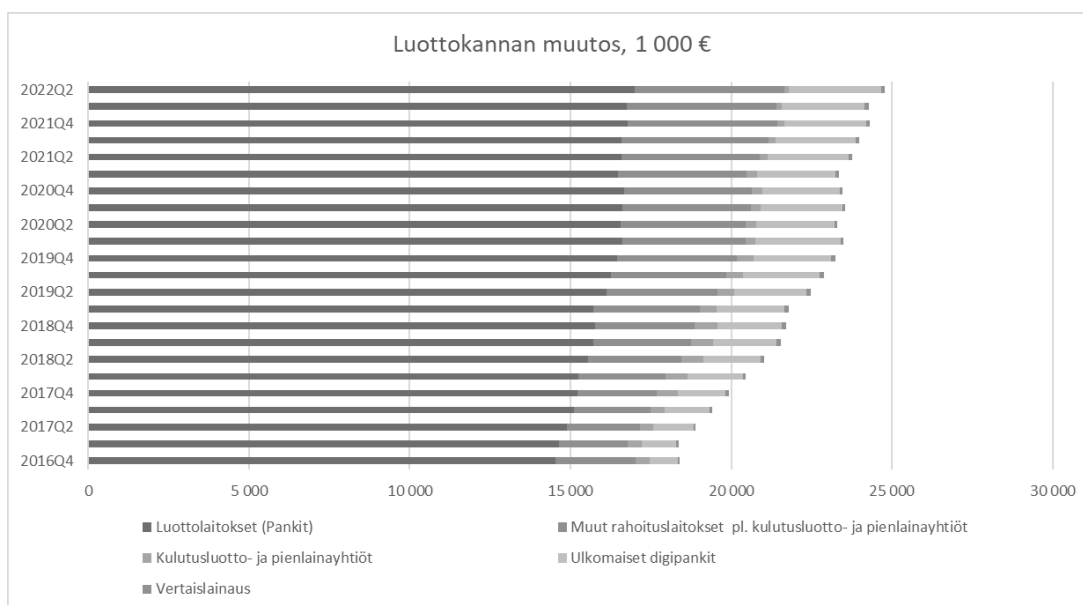
2000-luvun alkupuoli oli lyhytaikaisten kulutusluottoalalla toimivien yritysten kulta-aikaa. Yrityksiä saapui markkinoille sankoin joukoin ja uusien myönnettyjen luottojen määrän kasvu oli kovaa aina vuoteen 2013 asti, kuten kuviosta 9 voidaan huomata. Vuonna 2013 asetettiin kulutusluotoille korkokatto, joka muutti markkinoiden toimintaa merkittävästi. Suomessa tilastointi siirtyi vuoden 2015 jälkeen tilastokeskukselta suurimmaksi osaksi Suomen Pankille, vaikuttaen tilastojen saatavuuteen. Vaihdon jälkeen nimenomaan lyhytaikaisista kulutusluotoista saatavat tilastot ovat kadonneet lähes kokonaan, sillä lyhytaikaiset lainat ovat vain pieni osa laajaa kulutusluottotarjontaa. Kyseinen muutos vaikutti huomattavasti myös oheisen tutkielman toteutuksessa.

Tarve lyhytaikaisille kulutusluotoille Suomen markkinoilla oli selkeä. Vuosien 2008 ja 2012 välillä lyhytaikaisia kulutusluottoja tarjoavien yritysten määrä tuplaantui ja samoin tapahtui myös myönnettyjen luottojen euromäärälle (ks. kuvio 7). Uusi kulutusluottomuoto tarjosi suomalaisille kuluttajille uuden tavan saada lyhytaikaista ja pientä luottoa arkipäivän tarpeisiin lyhyelläkin varoitusaajalla. Lyhytaikaisilla kulutusluotoilla on kiistatta ollut myös negatiivisia vaikutuksia osaan kuluttajista, mikä todetaan myös Takuusäätiön (2019) tutkimuksessa, jossa käsitellään lyhytaikaisten luottojen mahdollisia velkakierre ongelmia.

Kuvio 7 Pienlainayritysten tunnuslukuja 2008–2012 (Suomen virallinen tilasto 2015)

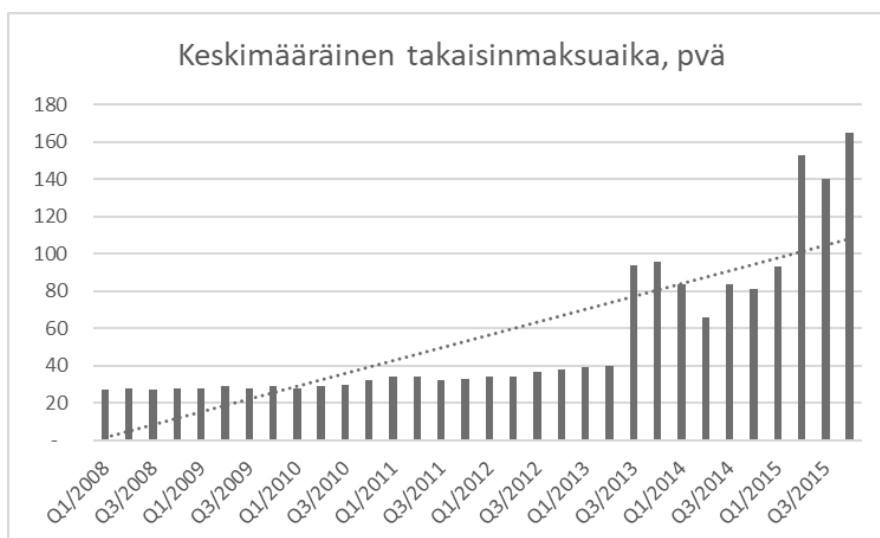
Korkokattojen asettamisesta huolimatta voidaan todeta, että kulutusluottojen- ja pienlainayhtiöiden lainakannat ovat jatkaneet kasvuaan ja ulkomaiset digipankit ovat saaneet enenevässä määrin suurempaa jalansijaa suomalaisilla kulutusluottomarkkinoilla (ks. kuvio 8.). Aikaisemmin tehdyn regressioanalyysin mukaan vuoden 2019 ja 2020 asetetuilla korkokatoilla on ollut negatiivinen vaikutus kulutusluotto- ja pienlainayhtiöiden lainakantaan, kun taas ulkomaisten digipankkien toimintaan korkokatolla on ollut positiivisia vaikutuksia. Tulos on linjassa Luotonen ja muut (2020) tutkimuksen kanssa, jonka mukaan kansainvälisten rajan yli lainaavien yritysten määrä on lisääntynyt ja moni suomalaisista kuluttajista on päätenyt valitsemaan ulkomaisen palveluntarjoajan kotimaisen sijaan.

Kuvio 8 Luottokannan muutos, 1 000 € (Suomen Pankki, 2022)

Laina-ajan muutoksiin liittyvässä analyysissä on nähtävissä negatiivinen yhteys, joka sinällään vahvistaa aikaisemmin mainittua tutkimuksen toista hypoteesia. Selitysaste jäi kuitenkin alhaiseksi ja näin ollen vahvaa johtopäätöstä ei voida regression perusteella tehdä. Tulokseen saattaa vaikuttaa se, että analyysi sisältää lyhytaikaisten kulutusluottojen takaisinmaksuaikojen lisäksi myös muiden vakuudettomien kulutusluottojen takaisinmaksuaikoja.

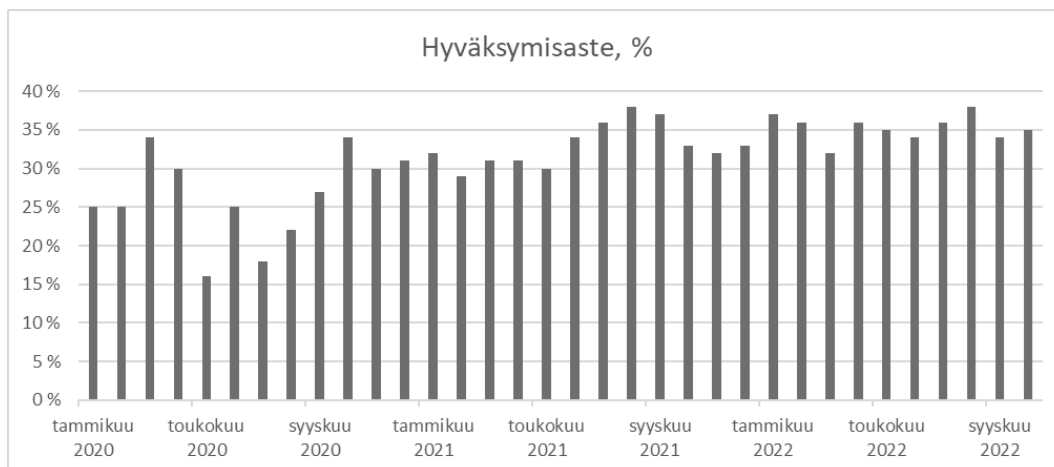
Alla oleva kuvio 9. sisältää Suomen virallisen tilaston (2015) keräämiä tietoja pienlainojen keskimääräisestä takaisinmaksuajasta vuosien 2008–2015 väliltä. Kuvion perusteella vaikuttaisi siltä, että ainakin vuonna 2013 asetettu ensimmäinen korkokatto olisi vaikuttanut takaisinmaksuaikojen pitenemiseen, mikäli huomioon otetaan ainoastaan pienlainojen takaisinmaksuajan kehittyminen. Pienlainojen takaisinmaksupäivien tilastointi päättyi 2015 ja tämän jälkeen pienlainojen takaisinmaksupäivistä ei löydy tilastointia.

Kuvio 9 Pienlainojen keskimääräinen takaisinmaksuaika, pv (Suomen virallinen tilasto, 2015)

Tutkimuksen kolmannessa ja viimeisessä hypoteesissa otettiin kantaa korkokaton vaikutuksista kulutusluottojen hyväksymisasteeseen. Regressioanalyysin tulokset eivät antaneet tilastollisesti merkitseviä arvoja, jolloin tutkimuksen kolmatta hypoteesia ei voida todistaa todeksi. Korona-ajan korkokatto astui voimaan Suomessa heinäkuun 2020 alussa. Kuviossa 10 on kuvattu regressioanalyysissä hyödynnettyä dataa pylväsgraafin muodossa. Ensimmäinen selkeä pudotus hyväksymisasteessa tapahtui jo toukokuussa 2020, mihin on todennäköisesti vaikuttanut koronan saapuminen Suomeen. Korkokaton astuessa voimaan hyväksymisaste on säilynyt periodin keskiarvoa alhaisempana vuoden 2020 syyskuuhun asti. Tämän jälkeen merkittävää muutosta hyväksymisasteessa ei ole

tapahtunut, vaikka tiukempi korkokatto säilyi voimassa aina vuoden 2021 syyskuun loppuun saakka.

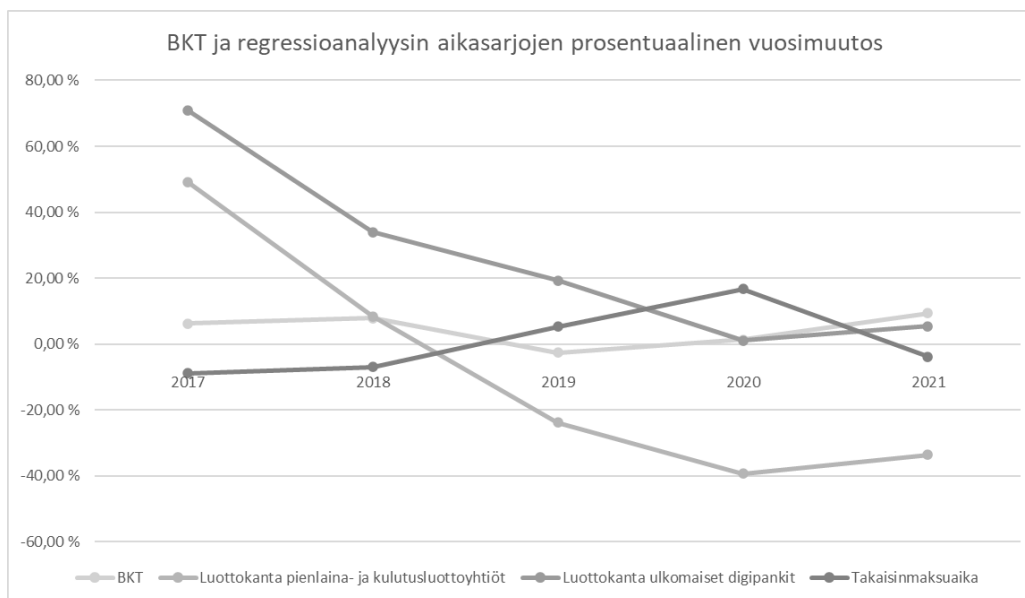

Kuvio 10 Vakuudettomien lainojen ja kulutusluottojen luottopäätösten hyväksymisaste (Sortter, 2022)

Regressioissa hyödynnettiin selittävänä muuttujana korkokaton muutosta, mutta aikasarjojen muutoksia on syytä verrata myös yleiseen talouden kehittymiseen, sillä se saattaa vaikuttaa ihmisten lainakäyttäytymiseen (ks. kpl 5.3). Alla kuviossa 11 on kuvattu Suomen bruttokansantuotteen vuosimuutosta vuodesta 2017 lähtien ja lisäksi kuvioon on lisätty vertailuun regressioissa käytettyjen luottokantojen sekä takaisinmaksuaikojen aikasarjojen vuosimuutoksia. Kuvioista voidaan huomata, että talouskasvun ollessa voimakasta luottokantojen kasvu näyttää myös olevan nopeampaa. Tämä indikoi ainakin jonkinlaista yhteyttä yleisen talouskehityksen ja luottokantojen muutosten välillä.

Kun tarkastellaan takaisinmaksuajan ja BKT:n yhteyttä, voidaan kuvion perusteella huomata takaisinmaksuaikojen pidentyvän talouskasvun ollessa heikompaa. Yksi syy tähän voi olla se, että kun BKT:n kasvaessa, yksilöillä saattaa olla enemmän tuloja ja he voivat olla varmempia lainanmaksukyvystään. Tässä skenaariossa lainan takaisinmaksuajat mahdollisesti lyhenevät, sillä yksityishenkilöt voivat maksaa lainansa takaisin nopeammin. Heikon talouskasvun aikana bruttokansantuotteen supistuessa yksilöillä voi olla vähemmän tuloja ja lainan takaisinmaksu saattaa viivästyä. Kyseisessä

skenaariossa lainan takaisinmaksuajat voivat olla pidempiä, koska yksityishenkilöt tarvitsevat luultavasti enemmän aikaa maksaakseen lainansa takaisin. On kuitenkin tärkeää huomata, että BKT:n ja lainan takaisinmaksuajan välinen suhde voi olla monimutkainen ja riippuu näin ollen myös useista muista tekijöistä.

Kuvio 11 BKT ja regressioanalyysin aikasarjojen prosentuaalisia vuosimuutoksia

Korkokatosta aiheutuvien positiivisten sekä negatiivisten yhteiskunnallisten vaikutusten arvioimisesta tekee haasteellisesta datan puute kuluttajatasolta. Aikaisemmin tarkastellut analyysit tarjoavat suuntaa antavia vaikutuksia, mutta poliittisen päätöksenteon kannalta tietoa tulisi hakea suoraan lainoja myöntäviltä yrityksiltä ja kuluttajilta. Tällöin saataisiin parempi kuva siitä, kuinka monelle kuluttajalle lyhytaikaiset kulutusluotot ovat olleet merkittävä tuki omaan talouteen, ja kenelle luotoista on ollut enemmän haittaa. Tutkimusten kautta sääntelyä olisi helpompi ohjata yhteiskunnallisesti parempaan suuntaan, jolloin sekä yritykset että yksittäiset kuluttajat hyötyisivät. Uusien tietojen valossa korkokatto ei välttämättä olisi edes kaikkein optimaalisin ratkaisu.

Hyvä taloudellinen lukutaito on tarpeellinen kaikille henkilöille, jotka harkitsevat lyhytaikaista lainaa. Lyhytaikaiset lainat voivat olla hyödyllinen työkalu odottamattomien

kulujen tai lyhytaikaisten rahatarpeiden hallintaan. Kyseisiin lainoihin voi kuitenkin liittyä myös korkeita palkkioita ja korkoja, tehden lainoista kalliita, jos niitä ei osata käyttää viisaasti. Henkilökohtaisen rahoituksen, budjetoinnin ja velanhallinnan perustiedot voivat auttaa lainaajia tekemään tietoisia päätöksiä lyhytaikaisista lainavaihtoehdoista. Lainanottajien tulee ymmärtää lainan ehdot, mukaan lukien korko, palkkiot, takaisinmaksuaikataulu ja mahdolliset maksuviivästyksistä tai ennenaikaisesta takaisinmaksusta johtuvat seuraamukset. Tärkeää on myös vertailla eri lyhytaikaisten lainavaihtoehtojen kustannuksia sekä ehtoja löytääkseen tarpeisiinsa edullisimman ja sopivimman vaihtoehdon. Lainanottajien tulisi harkita vaihtoehtoja lyhytaikaisille lainoille, kuten lainaaminen perheeltä tai ystäviltä, neuvotella maksusuunnitelmista velkojien kanssa tai löytää lisätulonlähteitä. Kaiken kaikkiaan taloudellinen tietämys voi auttaa ihmisiä tekemään perusteltuja päätöksiä lyhytaikaisesta lainasta ja välttämään velkakierteeseen joutumista.

Kokonaisuudessaan lyhytaikaisten lainojen kysyntään ja tarjontaan vaikuttavat useat monimutkaiset sekä moniulotteiset tekijät. Kysyntäpuolella vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi yleinen taloudellinen tilanne, korkotaso ja lainojen tuotteistamisen onnistuminen. Lyhytaikaisten luottojen tarjontaan taas vaikuttaa esimerkiksi sääntelyympäristö (esim. korkokatto ja mainostamisen rajoitukset) ja liiketoiminnan kannattavuus, johon liittyy vahvasti myös sääntely. Edellä mainittujen tekijöiden ymmärtäminen on tärkeää sekä lainanantajille että lainanottajille, jotta liiketoimintaympäristöstä saataisiin mahdollisimman toimiva. Sääntelyä tehtäessä tai muutettaessa tulisi perusteluissa ottaa huomioon muutoksen vaikutukset koko yhteiskunnan tasolla eikä ainoastaan joko kuluttajien tai yritysten näkökulmasta.

7 Loppusanat ja ehdotukset jatkotutkimuksille

Perinteisen pikavippi-käsitteen voidaan todeta kadonneen markkinoilta lähes kokonaan ja tilalle on tullut samansukuisia, mutta eri nimen omaavia kulutusluottoja (Raijas, 2020). Pikavippiä on käsitteenä pidetty Suomessa hyvin kielteisenä, kun taas osamaksuun sekä vakuudettomaan kulutusluottoon suhtaudutaan huomattavasti myönteisemmin. OP:n, Marttaliiton sekä Takuusäätiön (2019) tutkimuksesta saadaan selkeitä viitteitä pikavippi-käsitteen katoamisesta. Kuluttajat ottavat kuitenkin luultavasti samoja tuotteita eri nimellä, sillä lyhytaikaisille lainoille riittää edelleen kysyntää. Tämänhetkisen tilanteen hahmottaminen vaatii lisää tutkimusta sekä tarkempaa tilastointia, johtuen esimerkiksi varsinaisten lyhytaikaisten kulutusluottojen segmentin hankalasta rajaamisesta. (Raijas, 2019)

Suomen lyhytaikaisten kulutusluottomarkkinoiden toimintaa on vuosien saatossa tutkittu useamman tahon toimesta, mutta siitä huolimatta tietoa on tällä hetkellä saatavilla varsin rajoitetusti. Suomen Pankki on viime vuosina alkanut selvittää lyhytaikaisten kulutusluottojen luotonantoa kuluttajille. Laadukasta ja laajaa tutkimusta on kuitenkin hankala toteuttaa, sillä monet kuluttajista eivät ole tietoisia nostettujen luottojen tyypistä. (Raijas, 2020)

Kvantitatiivisen tilastoinnin lisääntyessä korkokaton vaikutuksia on tulevaisuudessa helpompi tutkia. Määrällisen tiedon lisäksi informaatiota on kuitenkin haettava myös ”ruohonjuuritasolta”, mikäli halutaan tutkia erityisesti kuluttajiin ja kotitalouksiin liittyviä vaikutuksia. Tähän soveltuvia menetelmiä voisivat olla esimerkiksi laajat kyselyt, joilla saataisiin tarkempaa tietoa kuluttajien näkemyksistä ja kokemuksista. Kyselyiden toteuttaminen ja riittävän merkittävän otoskoon saavuttaminen on kuitenkin haasteellista.

Tutkimuksen suorittamisen Suomen lyhytaikaisista kulutusluottomarkkinoista tekee haasteelliseksi tiedon rajallinen saatavuus sekä tilastoja keräävän tahon vaihtuminen vuoden 2015 jälkeen. Vertailukelpoisia tuloksia 2000-luvun alusta lähtien tähän päivään

on saatavilla hyvin rajoitetusti. Vaikka kaikkien kulutusluottojen tasolla mahdollisia korkokaton negatiivisia vaikutuksia ei nähdä, voi katon asettamisella olla merkittäviä vaikutuksia nimenomaan lyhytaikaisiin kulutusluottoihin. Kulutusluottojen laajasta kirjosta ja suuresta määrästä johtuen vaikutuksia lyhytaikaisiin lainoihin on vaikea havaita, mikäli niitä ei eriytetä omaksi luokakseen.

Aiemmin johtopäätöksissä mainitun taloudellisen lukutaidon tutkiminen on keskeisessä roolissa lyhytaikaista luotonantoa tutkittaessa, koska sen perusteella voidaan ymmärtää ihmisten tekemiä taloudellisia päätöksiä ja talouden hallintaa paremmin. Taloudellisen lukutaidon vaikutuksen ymmärtäminen voi auttaa tutkijoita tunnistamaan lyhytaikaisiin luottoihin liittyviä riskejä sekä hyötyjä. Tutkimusten kautta voitaisiin myös havaita tekijöitä, jotka vaikuttavat lainanottajien päätöksiin ottaa lyhytaikaisia lainoja.

Taloudellisen lukutaidon vaikutus on mahdollista havaita jo lainanottoilanteessa. Esimerkiksi rajallisen taloustietämyksen omaavat henkilöt ovat todennäköisempiä ottamaan lyhytaikaisia lainoja ymmärtämättä täysin näihin lainoihin liittyviä kustannuksia ja riskejä. He saattavat myös harvemmin harkita vaihtoehtoisia tapoja, eikä heillä välttämättä ole velkojen tehokkaaseen hallintaan tarvittavia tietoja ja taitoja. Toisaalta henkilöt, joilla on vahva taloudellinen tietämys, voivat olla paremmin valmistautuneita tekemään tietoon perustuvia päätöksiä lyhytaikaisesta lainasta ja hoitamaan velkojaan tehokkaasti. He myös todennäköisemmin vertailevat lainavaihtoehtoja, sekä neuvottelevat takaisinmaksuehdoista ja tarvittaessa pyytävät neuvoja rahoitusalan ammattilaisilta.

Kaiken kaikkiaan kuluttajien taloudellisen lukutaidon huomioiminen lyhytaikaista luotonantoa tutkittaessa voi tarjota arvokasta tietoa siitä, kuinka lainanottajat tekevät taloudellisia päätöksiä. Lisäksi voitaisiin saada tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat heidän lainanottokäyttäytymiseensä. Tutkimukset voivat myös antaa tietoa yhteiskunnan pyrkimyksistä parantaa yksilöiden ja yhteisöjen talouskasvatusta ja -lukutaitoa.

Tulevaisuudessa evidenssiä korkokaton vaikutuksista lyhytaikaisiin kulutusluottoihin tulisi hakea muista maista, mikäli Suomen lyhytaikaisten kulutusluottojen datan saatavuus säilyy tulevaisuudessa rajallisena. Myös pidemmät aikasarjat auttaisivat arvioimaan potentiaalisia vaikutuksia kauempana tulevaisuudessa, ja näin ollen mahdollistaisivat vahvemman empiirisen taustan saamista poliittisen päätöksenteon tueksi.

Lähteet

- Aaltonen, M., & Koskinen, K. (2019). *Uudet keinot tarpeen kulutusluottojen hillitsemiseksi*. Euro & talous. Noudettu 2019-11-26 osoitteesta <https://www.eurojatalous.fi/fi/2019/2/uudet-keinot-tarpeen-kulutusluottojen-hillitsemiseksi/>
- Aaltonen, M., & Koskinen, K. (2022). *Pandemia ja sääntelyuudistukset muokkaavat kulutusluottomarkkinaa*. Euro & talous. Noudettu 2022-10-18 osoitteesta https://helda.helsinki.fi/bof/bitstream/handle/123456789/18318/eurotalous_analyysi_8_3_2022.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Andersson, M. H., & Jackson, R. (2018). Evaluating options for the regulation of payday loans. *Journal of applied business research*, 34(1), 131-142. <http://dx.doi.org.proxy.uwasa.fi/10.19030/jabr.v34i1.10100>
- Barr, M. S. (2004). Banking the poor. *Yale Journal on Regulation*, 21(1), 121–237. Noudettu 2020-1-13 osoitteesta <https://search-proquest-com.proxy.uwasa.fi/docview/235752532?accountid=14797>
- Bhutta, N., Goldin, J., & Homonoff, T. (2016). Consumer borrowing after payday loan bans. *The journal of law and economics*, 59(1), 225-259. <https://doi-org.proxy.uwasa.fi/10.1086/686033>
- Callen, T. (2023). Gross Domestic Product: An Economy's All. International Monetary Fund. Noudettu 2023-02-10 osoitteesta <https://www.imf.org/en/Publications/fandd/issues/Series/Back-to-Basics/gross-domestic-product-GDP>
- Caskey, J. P. (2001). Payday lending. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 12(2), 1-14. Noudettu 2020-1-13 osoitteesta <https://search-proquest-com.proxy.uwasa.fi/docview/1357566599?accountid=14797>
- Cherednychenko, O. O., & Meinderstma, J.-M. (2018) *Consumer credit: Mis-selling on financial products*. Euroopan parlamentti. Noudettu 2020-1-23 osoitteesta [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/618997/IPOL_STU\(2018\)618997_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/618997/IPOL_STU(2018)618997_EN.pdf)

- Cirillo, C. (2013). Payday loan regulation: any interest?. *DePaul business & commercial law journal*, 11(3), 417-440. Noudettu 2020-4-2 osoitteesta <http://web.b.ebscohost.com.proxy.uwasa.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=b6fea5fe-b086-4af6-a85d-3c190d87ff0d%40sessionmgr101>
- Consumer Federation of America. *Legal Status of Payday Loans by State*. Noudettu 2019-12-12 osoitteesta <https://paydayloaninfo.org/state-information>
- De Meza, D. (2002). Overlending?. *Economic Journal*, 112(477), 17-31. 10.1111/1468-0297.00681
- Dobbie, W., & Skiba, P. M. (2013). Information asymmetries un consumer credit markets: evidence from payday lending. *American economic journal: applied economics*, 5(4), 256-282. <http://dx.doi.org/10.1257/app.5.4.256>
- Direktiivi 2008/48/EY kulutusluottosopimuksista. Noudettu 2019-11-26 osoitteesta <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2008/48/oj>
- Edmiston, K. D. (2011). Could Restrictions on Payday Lending Hurt Consumers? *Economic Review (01612387)*, 96(1), 63–93. Noudettu 2020-1-15 osoitteesta <http://search.ebscohost.com.proxy.uwasa.fi/login.aspx?direct=true&db=buh&AN=60167530&site=ehost-live>
- Eduskunta. 2020. *Lakien säätäminen eduskunnassa*. Noudettu 2020-1-13 osoitteesta <https://www.eduskunta.fi/FI/lakiensaattaminen/Sivut/default.aspx>
- Euroopan Unioni. 2019. *Asetukset, direktiivit ja muut säädökset*. Noudettu 2019-11-26 osoitteesta https://europa.eu/european-union/eu-law/legal-acts_fi#direktiivit
- Finanssialan Keskusliitto. (2010). *Kulutusluottoselvitys*. Noudettu osoitteesta 2019-11-26 <https://docplayer.fi/958927-Kulutusluottoselvitys.html>
- Financial Times. (2019, 18. toukokuuta). *Ethical lenders won't prey on the financially excluded: letters*. Noudettu 2020-3-30 osoitteesta <https://search-proquest-com.proxy.uwasa.fi/docview/2241850260/fulltext/2B997534FD194A23PQ/1?accountid=14797>

- Finlex. (2020, 20. joulukuuta). *Laki kuluttajansuojalain 7 luvun väliaikaisesta muuttamisesta*. Noudettu 2022-09-19 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201194>
- Francis, Ke. (2010). Rollover, rollover: A behavioral law and economics analysis of the paydayloan industry. *Texas law review*, 88(3), 611–638. Noudettu 2020-1-13 osoitteesta <http://search.ebscohost.com.proxy.uwasa.fi/login.aspx?direct=true&db=afh&AN=48293754&site=ehost-live>
- Heikkilä, T. (2014). *Tilastollinen tutkimus*. Edita Publishing Oy. Rajattu pääsy. Noudettu 1.3.2022 osoitteesta <https://www.ellibslibrary.com>
- Jolls, C., Sunstein C. R., & Thaler, R. (1998). A behavioral approach to law and economics. *Stanford law review*, 50(5), 1471–1550. 10.2307/1229304
- Järvelä, K., Raijas, A., Saastamoinen, M., & Hakola-Uusitalo, T. (2019). *Pikavippiongelmien laatu ja laajuus*. Kuluttaja- ja kilpailuvirasto. Noudettu 2020-1-14 osoitteesta <https://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/julkaisut/selvitykset/2019/kkv-selvityksia-3-2019-pikavippiongelmien-laatu-ja-laajuus.pdf>
- Kaakinen, M., & Ellonen, N. (2022). *Regressiomalin arviointi*. Tampere: Yhteiskunnallinen tietoarkisto. Noudettu 2022/11/1 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/ohjeet/kvantiohjeet/#viittausohje>
- Kaartinen, R., & Lähteenmaa, J. (2006). *Miten ja mihin nuoret käyttävät pikavippejä ja muita kulutusluottoja?*. Kauppa- ja teollisuusministeriö. Noudettu 2020-1-22 osoitteesta <https://docplayer.fi/344619-Miten-ja-mihin-nuoret-kayttavat-pikavippeja-ja-muita-kulutusluottoja.html>
- Karger, H. (2005). *Shortchanged. Life and debt in the fringe economy*. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers, Inc.
- Koskinen, K., & Tuomikoski, O. (2017) *Kokonaiskuva velkaantumisesta hämärtyy, kun kulutusluottojen tarjonta monipuolistuu*. Euro & talous. Noudettu 2020-1-24

- osoitteesta <https://www.eurojatalous.fi/fi/2017/2/kokonaiskuva-velkaantumisesta-hamartyy--kun-kulutusluottojen-tarjonta-monipuolistuu/>
- Laki kuluttajasuojalain 7 luvun muuttamisesta 207/2013*. Noudettu Edita Publishing Oy:n osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20130207>
- Laki kuluttajasuojalain muuttamisesta 596/2019*. Noudettu Edita Publishing Oy:n osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190596#Lidp446531136>
- Laki saatavien perinnästä 1999/513*. Noudettu Edita Publishing Oy:n osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990513>
- Lawrence, E. C., & Elliehausen, G. (2008). A comparative analysis of payday loan customers. *Contemporary Economic Policy*, 26(2), 299-316. 10.1111/j.1465-7287.2007.00068.x
- Leonhardt, M. (2019). Federal lawmakers aim to reduce payday loan rates from 400% interest to 36%. *CNBC*. Noudettu 2020-1-15 osoitteesta <https://www.cnbc.com/2019/11/12/federal-lawmakers-look-to-take-payday-loan-rates-from-400-percent-to-36-percent.html>
- Luotonen, N., Puttonen, V., & Rantapuska, E. (2020). *Korona-ajan korkokatto ei tuo helpotusta kuluttajalle, 1–12*. Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu: Rahoituksen laitos.
- Majamaa, K., Sarasoja, L., & Rantala, K. (2017). Viime vuosien muutokset vakavissa velkaongelmissa: Analyysi velkomustuomioista. *Yhteiskuntapolitiikka*. Noudettu 2020-1-16 osoitteesta https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135270/YP1706_Majamaaym.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Mann, R. J., & Hawkins, J. (2007). Just until payday. *UCLA law review*, 54(83), 855-912. Noudettu 2020-1-15 osoitteesta https://law.utexas.edu/wp-content/uploads/sites/25/hawkins_just_until_payday.pdf
- Meier, S., & Sprenger, C. (2007). Impatience and credit behavior: evidence from a field experiment. *SSRN Electronic journal*, 2007(3), 1-42. 10.2139/ssrn.982398
- Morgan, D. P. (2007). Defining and detecting predatory lending. *Federal reserve bank of New York staff reports*, No. 273, . 10.2139/ssrn.962711

- Morse, A. (2011). Payday lenders: heroes or villains?. *Journal of financial economics*, 102(1), 28-44. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2011.03.022>
- Mutttilainen, V. (2002). *Luottoyhteiskunta*. Helsinki: Hakapaino Oy
- Oikeusministeriö. (2020). *Ministeri Henriksson: Helpotamme talousahdinkoon joutuneiden asemaa*. Valtioneuvosto. Noudettu 2020-5-6 osoitteesta https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/1410853/ministeri-henriksson-helpotamme-talousahdinkoon-joutuneiden-asemaa
- Oikeusministeriö. (2016). *Arviomuistio pikaluottosäätelyn kehittämismahdollisuuksista*. Noudettu 2020-1-23 osoitteesta <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/DownloadProposalAttachment?attachmentId=4011>
- Oksanen, A., Aaltonen, M., & Rantala, K. (2017). Suomalaisten nuorten aikuisten vakavat taloudelliset ongelmat: rekisteritutkimus ulosotosta ja elämäntilanteista vuosina 2005–2013. *Lapin yliopisto*. Noudettu 2020-1-16 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-201712191419>
- O'Neill, B., & Xiao, J. (2015). Payday loan usage, state law, and financial capability. *Journal of financial service professionals*, 69(6), 89-98. Noudettu 2020-4-7 osoitteesta <https://search-proquest-com.proxy.uwasa.fi/docview/1732932361?accountid=14797>
- Osuuspankki. (2019). *Rahapuhetta: Tutkimus suomalaisten suhtautumisesta oman talouden hallintaan*. Noudettu 2020-1-23 osoitteesta <https://www.op.fi/documents/20556/31515214/Rahapuhetta+-tutkimus/bef9bab2-734c-f1a3-87cf-80224937685d>
- Payne, D., & Raiborn, C. (2013). The ethics of payday loan practices. *Ethics & behavior*, 23(2), 117-132. <https://doi-org.proxy.uwasa.fi/10.1080/10508422.2012.682881>
- Pirinen, J., & Honkanen, J. (2012). *Jokaisen oikeustieto* (26.–27. painos). Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Raijas, A. (2020). Pikavippimarkkinoiden kehitys ja sääntely Suomessa. *Taloustieteellinen yhdistys*. Noudettu 2020-5-5 osoitteesta

- https://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/wp-content/uploads/2019/11/KAK_4_2019_WEB-42-59.pdf
- Raijas, A. (2019). Uutta tietoa pikavipeistä – kysymyksen muotoilulla on väliä. *Takuusäätiö*. Noudettu 2020-5-5 osoitteesta <https://www.takuusaatio.fi/uuttatietoa-pikavipeista-kysymyksen-muotoilulla-valia>
- Ramirez, S. R. (2019). Payday-loan bans: evidence of indirect effects of supply. *Empirical economics*, 56(3), 1011–1037. <https://doi-org.proxy.uwasa.fi/10.1007/s00181-018-1447-2>
- Rantala, K. (2012) *Vippikierteen muotokuva*. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Noudettu 2020-1-16 [osoitteesta https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152578/Verkko24_Rantala_2012.pdf?sequence=2&isAllowed=y](https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152578/Verkko24_Rantala_2012.pdf?sequence=2&isAllowed=y)
- Rantala, K., & Tarkkala, H. (2010). Luotosta luottoon: velkaongelmien dynamiikka ja uudet riskiryhmät yhteiskunnan markkinalogiikan peilinä. *Yhteiskuntapolitiikka*. Noudettu 2020-1-22 [osoitteesta https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/100334/rantala.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/100334/rantala.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
- Schwartz, M. S., & Saiia, D. (2013). Should firms go “beyond profits”? Milton Friedman versus broad CSR. *Business & society review*, 117(1), 1-31. Noudettu 2020-3-25 [osoitteesta http://web.b.ebscohost.com.proxy.uwasa.fi/ehost/detail/detail?vid=0&sid=f39c21a2-fbfa-4af1-bf55-5c01656285b3%40pdc-v-sessmgr05&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=72366962&db=buh](http://web.b.ebscohost.com.proxy.uwasa.fi/ehost/detail/detail?vid=0&sid=f39c21a2-fbfa-4af1-bf55-5c01656285b3%40pdc-v-sessmgr05&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=72366962&db=buh)
- Schwartz, M., & Robinson, C. (2018). A corporate responsibility analysis of payday lending. *Business & society review*, 123(3), 387-413. Noudettu 2020-3-25 [osoitteesta http://web.a.ebscohost.com.proxy.uwasa.fi/ehost/detail/detail?vid=0&sid=9ab51aeb-5737-49de-b397-67d8d1b497a8%40sdc-v-sessmgr03&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#](http://web.a.ebscohost.com.proxy.uwasa.fi/ehost/detail/detail?vid=0&sid=9ab51aeb-5737-49de-b397-67d8d1b497a8%40sdc-v-sessmgr03&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#)

- Scott, A. S. (2001). From checks to cash: The regulation of the payday lending industry. *North Carolina banking institute*, 5(1), 339–372. Noudettu 2020-1-15 osoitteesta <http://scholarship.law.unc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1101&context=nbi>
- Serpell, A. J. (2015). Protecting the desperate: the regulation of payday lending. *Federal law review*, 43(1), 147–176. <https://doi.org/10.22145/flr.43.1.6>
- Sortter. (2022). *Lainanhaku- ja luottopäätöstilasto vapaasti käytettävissä*. Noudettu 2022-11-15 osoitteesta <https://sortter.fi/tilastot/>
- Stegman, M. A. (2007). Payday lending. *The journal of economical perspective*, 2007(21), 169-190. <http://dx.doi.org.proxy.uwasa.fi/10.1257/jep.21.1.169>
- Suomen Asiakastieto. (2020). *Maksuhäiriötilastot, Payment default statistics: Suomi, Finland*. Asiakastieto Group PLC. Noudettu 2020-1-23 osoitteesta https://www.asiakastieto.fi/media/press_room/1/releases/asiakastietogroup_paymentdefaultstatisticsh1-2019.pdf
- Suomen Pankki. (2022). *Kulutusluottojen tunnuslukuja*. Suomen Pankin tietokanta [Rajattu pääsy].
- Suomen Pankki. (2019). *Vakuudettomien kulutusluottojen koroissa on suuria eroja luottolaitosten välillä*. Noudettu 2020-5-5 osoitteesta <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/rahalaitosten-tase-lainat-ja-talletukset-ja-korot/tiedotehistoria/2019/vakuudettomien-kulutusluottojen-koroissa-on-suuria-eroja-luottolaitosten-valilla/>
- Suomen Pankki. (2013). *Rahoitusmarkkinaraportti*. Noudettu 2019-11-25 osoitteesta https://helda.helsinki.fi/bof/bitstream/handle/123456789/12271/RMraportti_2013_01.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2015). *Luottokanta*. Noudettu 2022-11-1 osoitteesta https://www.stat.fi/til/lkan/lkan_2015-12-10_uut_001_fi.html
- Sykes, A. O. (1993). An Introduction to Regression Analysis. *Coase-Sandor Institute for Law & Economics Working Paper*, 20, 1-34. Noudettu 2022-11-6 osoitteesta https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1050&context=law_and_economics

- Takalo, Tuomas. (2017). *Lyhytaikaisten kuluttajaluottojen sääntely*. Taloustieteellinen yhdistys. Noudettu 2020-1-11 osoitteesta https://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/wp-content/uploads/2017/09/KAK_3_2017_176x245_WEB-124-134.pdf
- Takuusäätiö. (2019). *Maksuhäiriöiden vähentäminen edellyttää laaja-alaisia toimenpiteitä*. Noudettu 2020-1-24 osoitteesta <https://www.takuusaatio.fi/maksuhairioiden-vahentaminen-edellyttaa-laaja-alaisia-toimenpiteita>
- Tietoarkisto (2008). *Menetelmätietovaranto: Regressioanalyysi*. Noudettu 4.12.2022 osoitteesta <https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/regressio/analyysi.html>
- Tilastokeskus. (2009). *Kotitalouksien luottokanta 93 miljardia euroa vuoden 2008 lopussa, lopulliset tiedot*. Noudettu 2019-11-26 osoitteesta http://www.stat.fi/til/lkan/2008/04/lkan_2008_04_2009-05-19_tie_001.html
- Tilastokeskus. (2016). *Luottokanta pysyi 96 miljardissa eurossa joulukuun 2015 lopussa*. Noudettu 2020-1-17 osoitteesta https://www.tilastokeskus.fi/til/lkan/2015/04/lkan_2015_04_2016-03-18_tie_001_fi.html
- Tyhtilä, J. (2016, 16. lokakuuta). Muistatko vekselin? Ennen pikavippiin pantiin nimi poikittain paperiin. *Yle*. Noudettu 2019-11-26 osoitteesta <https://yle.fi/uutiset/3-8657736>
- USA:n hallinto. (2019). *How Laws Are Made and How to Research Them*. Noudettu 2019-11-26 osoitteesta <https://www.usa.gov/how-laws-are-made>
- Valtonen, E. (2020, 4. huhtikuuta). Taloustieteen professori: Hallituksen kaavailema korkokatto voi kärjistä velkaongelmia. [Taloustieteen professori Panu Kalmen haastattelu]. *Kymen sanomat*. Noudettu 2020-5-5 osoitteesta <https://kymensanomat.fi/uutiset/lahella/d7b2a44b-b46a-4558-9bbc-09ff545edab1>
- Valkama, E., & Muttilainen, V. (2008). *Maksuvaikeudet pikaluottomarkkinoilla*. Helsinki: Hakapaino Oy.

Yhdysvaltojen kuluttajansuojavirasto. (2022). *What is a payday loan?*. Noudettu 2023-01-29 osoitteesta <https://www.consumerfinance.gov/ask-cfpb/what-is-a-payday-loan-en-1567/>